

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitvlaria Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Formulae promotionum episcopalium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-22974

FORMVLÆ ANTIQVÆ DE EPISCOPATV,

Quarum olim usus fuit sub primis Regibus.

INCIPIVNT CAPITVLA.

1. Cleri plebsque viduata civitatis preces ad Regem pro Episcopo instituendo. 2. <i>Præceptum Regis de episcopatu, ad Episcopum designatum.</i> Cleri plebsque viduata civitatis preces ad Regem pro Episcopo instituendo. I. Suggestio piissimo ac præcellentissimo Domino ill. Regi à servis suis quorum subscriptiones & signacula subter tenentur inserta. Principalitatis &c. ut supra pag. 379. <i>Præceptum Regis de episcopatu, ad Episcopum designatum.</i> II. Ille Rex illustri viro ill. aut venerabili viro ill. Dum juxta Apostoli dictum omnis potestas sublimatur à Domino &c. ut supra pag. 309.	3. <i>Indiculus Regis ad Metropolitanum, ut designatum Episcopum ordinet cum suis comprovincialibus.</i> 4. <i>Indiculus alter ad Episcopum, pro eadem designati Episcopi ordinatione.</i> <i>Indiculus Regis ad Metropolitanum, ut designatum Episcopum ordinet cum suis comprovincialibus.</i> III. Domino sancto sedis apostolicæ dignitate colendo in Christo patri ill. Episcopo ill. Rex. Credimus jam ad vestram reverentiam pervenisse sanctæ recordationis &c. ut supra pag. 379. <i>Indiculus alter ad Episcopum, pro eadem designati Episcopi ordinatione.</i> IV. Ille Rex viro apostolico ill. Episcopo. Quamlibet nos ad administrandum gubernandumque rerum statum præcellis occupationibus regie sollicitudinis causa constringat &c. ut supra pag. 378.

FORMVLÆ DIVERSÆ IN EPISCOPORVM promotionibus usurpatæ post restitutam electionum libertatem.

INCIPIVNT CAPITVLA.

1. Epistola Hincmari ad Regem, ut electionem & Visitatorem concedat Ecclesiæ Silvanectensi. 2. <i>Epistola Hincmari ad Hedensium, ut Visitatorem agat in Ecclesia Cameracensi.</i> 3. <i>Epistola Hincmari ad clerum & plebem Cameracensem, ut electionem faciant.</i> 4. <i>Epistola Hincmari ad Belvacenses, de forma & modo faciendæ electionis.</i> 5. <i>Excusatio Remensium, qui electionem antea Visitatoris adventum fecisse dicebantur.</i>	6. <i>Adlocutio Missorum dominicorum ad electores.</i> 7. <i>Decretum electionis Hedensium Episcopi Laudunensis.</i> 8. <i>Decretum electionis Aeneæ Episcopi Parisiensis, ad Guenilonem Archiepiscopum Senonensem ejusque suffraganeos missum à clero Ecclesiæ Parisiensis.</i> 9. <i>Rescriptum Episcoporum ad ipsos.</i> 10. <i>Decretum electionis Ansegisi Archiepiscopi Senonensis.</i> 11. <i>Epistola cleri & plebis Ecclesiæ vacantis ad</i>

- ad Metropolitanum, ut electum ab ipso Episcopum consecrare dignetur.
12. Epistola Senonensis Ecclesie ad Hilduinum Archiepiscopum, pro tuenda electione quam fecerunt.
 13. Examinatio VVilberthi Catalaunensis ordinandi Episcopi.
 14. Professio Adalberti futuri Episcopi Morinensis.
 15. Professio altera futuri Archiepiscopi.
 16. Tractoria Prudentij Episcopi Tricastini, cum electioni Aeneae adesse non posset.
 17. Documentum de ordinatione Electramni Episcopi Redonensis.
 18. Canonica littera ab ordinatoribus datae Hedenuiso Episcopo Laudunensi.
 19. Electio, consecratio, & inthronizatio Gauzberti Episcopi Cadurcensis.
 20. Decretum electionis Borrelli Episcopi Rotensis.
 21. Electio, consecratio, & inthronizatio ejusdem Borrelli Episcopi Rotensis.
 22. Acta electionis Riculsi Episcopi Hele-
nensis.

Epistola Hincmari Metropolitani ad Regem, ut clero & plebi Silvanectensi novi Episcopi electionem permitat, & Visitatorem designet qui praesit electioni.

I. **D**omino Karolo Regi glorioso sit semper salus & vita. Septimo Idus Iunij, circa horam secundam, venerunt tres Clerici & duo laici Silvanectensis Ecclesiae ad exiguitatem meam, innotescentes eandem Ecclesiam, fratre & sacerdote nostro Erpoino defuncto, viduatam esse pastore, ferentes etiam ipsius Ecclesiae tam cleri quam plebis petitionem ut eis pastor secundum sacras regulas tribuatur. Quos interrogavi si verbum haberent de pace cleri & plebis Ecclesiae ipsius ex aliqua designata persona. Qui responderunt se non aliam petitionem ex parte sociorum suorum adferre nisi ut apud solitam misericordiam vestram liberam illis ac regularem electionem obtinere satagerem: quatenus secundum sacras regulas ille, canonico Visitatore directo, ab omnibus Ecclesiae ipsius alumnis valeat eligi cui debeat ab omnibus obediri. Ego autem licet, ut praefatum est, sacerdotem vestrum Erpoinum per fratrem Hildeboldum comprehyterum nostrum VIIII. Idus Iunij defunctum audierim, non tamen statui antea dominationi vestrae quicquam inde suggerere aut pro eadem Ecclesia postulare priusquam secundum regularem morem ab ea legatos acciperem. quia, ut Leo in decretis suis dicit, si in quibuslibet Ecclesiae gradibus providentia scienterque curandum est ut in domo Domini nihil sit inordinatum nihilque praeposterum, quanto magis elaborandum est ut in electione ejus qui supra omnes constituitur non erretur? Nam totius familiae Domini status & ordo mutabit, si quod requiritur in corpore, non sit in capite. Vbi est illa beati Pauli Apostoli

per spiritum Dei emissa praecipio, qua in persona Timothei omnium Christi sacerdotum 1. Tim. 3. numerus eruditur, & proinde unicuique nostrum dicitur, Manus nemini cito imposueris, neque communices peccatis alienis. Unde religiosa sapientia vestra inter alia haec duo decreta beati Leonis sagacissime ponderabit, quibus dicit ut in domo Domini nihil sit inordinatum nihilque praeposterum. Quae si idem sanctus & sapiens ita aperte non poneret, subtilitas intellectus vestri sufficienter enuclearet. Propterea Domine reverentissime ac clementissime, dignetur mihi dominatio vestra litteris suis significare quem vultis de coepiscopis nostris ut ei ex more litteras canonicas dirigam, & Visitatoris officio fungens in eadem Ecclesia electionem canonicam faciat, & aut per se aut per litteras suas vicario suo deferente, eandem electionem cum decreto canonico singulorum manibus roborato ad me referat, ut per me ipsa electio ad dominationis vestrae discretionem perveniat. Et quia in domo Dei, ut ex verbis Leonis praemisimus, nihil auctoritas patitur inordinatum esse nihilque praeposterum, cum vota concordia cleri ac plebis in electione regulari vel vestrae dominationis consensum cognoverimus, litteras metropolitanae auctoritatis super electionem certae personae ad coepiscopos Remorum dioeceseos dirigemus, certum diem & locum eis designantes quando & quod ad ordinationem ipsius electi aut ipsi conveniant, aut litteras sui consensu per Presbyterum aut Diaconum vice sua transmittant.

Epistola Hincmari Metropolitani ad Hedenuisum Laudunensem Episcopum, ut Visitatoris officio fungatur in electione Episcopi Cameracensis.

II. Hincmarus sanctae metropolis Ecclesiae Remorum Episcopus ac plebis

P p

Dei famulus dilecto fratri ac venerabili coepiscopo nostro Hedenulfo salutem. Dilecto fratre ac venerabili confacerdote nostro Ioanne Ecclesiae Cameracensis defuncto, hortor ac moneo dilectionem tuam, frater carissime, ut eiusdem Ecclesiae officio Visitatoris nostrae humilitatis metropolitana delegatione suscepto, ad eandem Ecclesiam quantocius studeas properare, ac assiduis hortationibus clerum plebemque Ecclesiae publice admonere festines ut remoto privato studio, uno eodemque consensu talem sibi praeficiendum expetant ac eligant sacerdotem qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & a venerandis canonibus nullatenus repuat. Formam autem electionis, qualiter & qualem eligere debeant, tuae dilectioni transmitto; quam publice coram omnibus tua solertia relegendi faciat, ne de ignorantia se quilibet excusare praevaleat. Quae electio non tantum a civitatis Clericis erit agenda, verum & de omnibus monasteriis ipsius parochiae & de rusticarum parochiarum Presbyteris occurrant vicarij, commorantium secum concordia vota ferentes. Sed & laici nobiles ac cives adesse debebunt: quoniam ab omnibus debet eligi cui debet ab omnibus obediri. Et si post lectionem forma electionis a nobis per tuam dilectionem eis transmissa concordet omnes in quamcunque regularem personam inveneris, moneas eos decreto canonico ab eis fieri ac singillatim omnium manibus roborari; & cum decreto canonico, atque cum tantis qui sufficienter omnium vice testimonium electo ferre possint, cum eis mandavero, eundem electum ad nos adducere curent.

ADMON-
TIO SIR-
MONDI.

In altera Hincmari epistola, quam eadem formula scribit ad Hadebertum Silvanectensem ut Visitatoris officio fungatur in electione Episcopi Bellovacensis post obitum Odonis, hoc solum est discrimen, quod sub initium adjecta est mentio consensu regij hoc modo: officio Visitatoris, consensu Domini nostri Ludovici Regis, nostrae humilitatis &c. Sub finem vero, verbis illis omisis, cum eis mandavero, paulo longius excurrit in hunc modum: eundem electum ad nos adducere tecum examinandum procura. Tua autem dilectio, frater carissime, solerti cura in hac electione invigilet, praesertim cum nobiscum tibi necesse erit ei qui ordinatus est manus imponere, qui bene nosti praecceptionem beati Pauli Apostoli per spiritum Dei emissam, qua in persona Timothei omnium Christi sacerdotum numerus eruditur. Proinde unicuique nostrum dicitur: Manu nemini cito imposueris, neque communices peccatis alienis &c.

Epistola Hincmari Metropolitanam ad clerum & plebem Cameracensem, ut canonicam electionem faciant cum Visitatore sibi designato.

III. Hincmarus sanctae metropolis Ecclesiae Remorum Episcopus, ac plebis Dei famulus, clero & plebi in parochia Cameracensi consistenti. Quia defuncto dilecto & venerabili confratre ac confacerdote nostro, patre videlicet ac pastore vestro Ioanne, necesse est ut de eligendo atque constituendo vobis pastore & doctore atque rectore secundum ecclesiasticas regulas votis nostris in unum Domino mediante convenientibus, praemissis juniis ac litaniarum obsecrationibus, tractare quantocius maturetis, & exorato eo a quo est omne datum optimum & omne donum perfectum, qui que facit unanimes habitare in domo, ita vos una cum studiis hujus venerandi fratris ac coepiscopi nostri, cui secundum institutionem canonicam Visitatoris officium in Ecclesia cujus amore ac vigore fovemini delegavimus, in electione regulari concorditer uniat. Talem autem vobis futurum pastorem eligite qui merito vitae & scientiae doctrina vobis praesse valeat & prodesse, qui que a canonibus sacris non discreper. De cuius electione decretum canonicum unanimitate voto agere & sigillatim omnium vestrum manibus in praesentia hujus Visitatoris vestri roborare satagite.

Epistola Hincmari altera ejusdem argumenti, ad clerum & plebem Bellovacensem, in qua & formam recte electionis insinuat.

IV. Hincmarus sanctae metropolis Ecclesiae Remorum Episcopus ac plebis Dei famulus clero & plebi in parochia Bellovacensi consistenti. Quia defuncto dilecto vel venerabili confratre ac confacerdote nostro, patre videlicet ac pastore vestro Hodone, electione canonica a Domino nostro Rege vobis solita benignitate concessa, necesse erit ut de eligendo atque constituendo vobis pastore vel doctore atque rectore secundum ecclesiasticas regulas, votis nostris in unum Domino mediante convenientibus, praemissis juniis & litaniarum obsecrationibus, tractare quantocius maturetis, & exorato eo a quo est omne datum optimum & omne donum perfectum, qui que facit unanimes habitare in domo, ita vos cum studiis hujus venerandi fratris ac coepiscopi nostri, cui secundum institutionem canonicam Visitatoris officium in Ecclesia cujus amore

vel vigore fovemini delegavimus, in electione regulari concorditer uniat, ut pastore vos diutius destitutos non doleatis. De cuius videlicet a nobis consecrandi Episcopi electione pro imposito nobis ministerio & cura totius provincie secundum mysticam Nicenam synodi canones delegata fraternitati vestre auctoritatem divinitus promulgatam intimare satagimus. Primò scilicet, ut decretum sine Visitatoris presentia nemo conficiat, cuius testimonio Clericorum ac civium possit unanimitas declarari. Deinde, ut de Ecclesia vestra, sive sit in civitate, sive in monasteriis, his disciplinis institutum, & ita apostolicæ formæ convenientem, de Diaconibus vel Presbyteris eligatis vobis, auctore & fautore Domino, consecrandum Episcopum, sicut cum de eligendo atque constituendo Episcopo ageret, Tito & Timotheo Paulus depingit apostolus. Et si, quod absit, de civitatis ac parochiæ vestre Clericis ordinandus Episcopus nullus dignus vel idoneus summo sacerdotio, quod evenire non credimus, poterit inveniri, tunc alterum de altera dioecese nostræ Ecclesia, unde nobis secundum Africanum Concilium sine cuiusquam contradictione ordinandi quemquam canonicè electum & petitum est attributa licentia, eligere procurate, qui merito vitæ & scientiæ doctrina vobis præesse valeat & prodesse, qui quæ sacris canonibus, præcipuè capitulo Carthaginienſis Concilij, qualis debeat ordinari Episcopus, non debeat obviare, & à decretis patrum, Siricij videlicet, Innocentij, Celestini, Leonis, Gelasij, atque Gregorij, quantum patitur humana fragilitas, & poteritis conspiciere, non valeat quoquo modo discrepare. Si etiam de alterius dioecesi Archiepiscopi vel parochia Episcopi quempiam vobis notum proficuum & utilem eligere malueritis, necesse vobis erit, cum beneplacito illius Episcopi cuius intererit, & litteris canonicis petitum obtinere, & ad nos illum mediante Visitatore vestro examinandum adducere: quatenus, si congruus sacris canonibus inventus fuerit, vobis ordinetur Episcopus. Ante omnia autem cavete in electione Pontificis malum simoniacæ hæreseos, ne pro dato aliquo vel promissione illicita, neque pro gratia cuiuscunque, vel familiaritate aut propinquitate alicuius, quemquam attentetis eligere, non eum cui nulla natalium, nulla morum dignitas suffragetur, vel qui originali aut

Tom. II.

alicui conditioni obligatus detineatur, neminem ex laicis neophytum, id est, noviter attonsum, & sine disciplina, vel non per tempora constituta ad ecclesiasticos gradus provectum. Quod ideo specialiter designamus quia cum canones dicant, *Nullus ex laicis ordinetur*, demonstrant quòd non de omnibus sit laicis constitutum. Neque enim Clerici nasci & non fieri possunt. Sed designata sunt genera de quibus ad clericatum pervenire non possunt, id est, si quis fidelis militaverit, si quis fidelis causas egerit, hoc est, postulaverit, si quis fidelis ministraverit, si quis vir antè servivit, si quis publicam poenitentiam pro culpis criminalibus egerit, si quis bigamus vel maritus viduæ fuit, vel si concubinam vel pellicem novit. Cavete nihilominus ne illiteratum vel alicuius hæreseos peste corruptum, ac aliquorum membrorum damna perpessum, non negotiatorem Clericum, aut inhonestis & turpibus lucris incubantem, aut horrendis quibusdam criminibus implicatum vel difamatum, vel dæmonis similibusque passionibus irretitum eligere attentetis, sed domui Dei dignum, fidelem, atque prudentem ministrum & dispensatorem eligite: quatenus interius exteriusque decenter ornatus, formam videndi vobis religiosa conversatione demonstrat, vel sana doctrina, inter hujus mundi ac tribulationum tenebras recta calle gradiendi sine offensione ad portum salutis lumen manifestare prævaleat, & contra barbaricam infestationem, si, quod absit acciderit, vobis ferre auxilium prudentia sciat, utilitate valeat, temperantia consulat, & sic exterioribus ministrat ut interiora non deserat, sic interioribus serviat ut exteriora penitus non relinquat, & ambidexter contemplationi mente inserviat, vitæ activæ servitiis intentus, ut fidelis servus & prudens, conservis in tempore tritici mensuram id est modum verbi fidei probatè dispenset, non solum in prædicationis sermone ac conversationis exemplo, verum in cunctis salutis ac vitæ necessariis necessaria & opportuna provideat. Huiusmodi, quantum Dominus dederit, ipso cooperante, electum cum Visitatore vestro, presente scilicet confratre nostro, & cum decreto canonico ad humilitatis nostræ sollicitudinem examinandum adducite: quia, ut longè ante nos dictum est, non est facile dimittendus cui est proximus committendus. Prænoscere vos

P p ij

Tit. I.
I. Tim. 3.

Cas. 11.

Concil.
Cathag.
IV. c. 7.

denique volo quia si personam à sacris canonibus deviam scienter nobis adduxeritis, non solum ex ea Pontificem non habebitis, verum etiam pro illicita electione, ut contemptores canonum, iudicium incurretis. Sed & nostro ac coepiscoporum nostrorum iudicio refutata rationabiliter electione vestra incongrua, talem secundum Laodicenses canones studebimus eligere qui vestris vitiosis voluntatibus non valeat consentire: quia sicut bene petentibus dicit Dominus, *Petite & accipietis*, ita & per Apostolum male petentes redarguit dicens: *Petitis & non accipitis, eo quod male petatis*. Petite fratres, at ut vobis pastorem secundum cor suum tribuat. In cuius electione si non plus temporalia quam spiritualia commoda studueritis attendere, gratiam suae electionis electioni vestrae bonorum operum & piorum studiorum auctor & cooperatores studebit accommodare, qui non sicut homo tantum

Matth. 7.

Iac. 4.

1. Reg. 16.

ADMON-
TIO SIR-
MONDI.

Huic similis altera in codice Tiliano legitur Herivei archiepiscopi ad eosdem Bellovacenses, de eligendo Episcopo post obitum Erluini.

Excusatio Remensium, qui ante Visitatoris adventum Episcopum, post Hinemari mortem, elegerunt, ad Hildeboldum Suesonensem & ceteros provinciae Remensis Episcopos.

V. Sanctissimo & reverentissimo patri Domno Hildeboldo venerabili Episcopo, una cum ceteris Episcopis hujus sanctae sedis metropolis Ecclesiae, Canonici & monachi & etiam quidam laici sanctae sedis Remensis Ecclesiae, quorum nomina subter adscripta patebunt, praesentem felicitatem aeternamque beatitudinem. Noverit paternitas vestra ad exiuitatem nostram pervenisse quosdam, qui, sicut ait Apostolus, in hac parte ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis, vobis nuper & Domno Hugoni Abbati & Angeluvino venerabili Episcopo & aliis quibusque de parte nostra generale mandatum pertulisse, videlicet à majori usque ad minimum omnes electione facta, contra omnem constitutionem canonicam, antequam Visitator ad nos perventus sit, consensisse, & nomine tenus quendam designasse, & hanc falsitatem usque ad regias aures jam pervenisse. Quod nos non tam praesumptiosè & ut apertius dicamus,

Ioan. 1.

stolidè ullo modo egisse quaesumus vos primum scire, ac per vos & praefatum Dominum Abbatem vel Episcopum Angeluvinum ceterosque omnes ad quos haec praevidetur divulgari potuit, certos reddere flagitamus; & sicut haecenus abstinuit ab ullius certae personae electione, ita deinceps, donec pietas divina & regia clementia nobis concefferit Visitatorem, abstinere pro certo noveritis. Vnde & uno parique consensu unum è nobis non minus fidum quam fidelem fratrem nostrum nomine Guntramnum venerabilem monachum & sacerdotem atque Praepositum coenobij Altvillarenensis cum his pariter apicibus vobis direximus, qui viva voce ea etiam quae hic longum fuit inferere verbis per singula manifestet. Et haec sunt nomina eorum qui hujus excusationis & praefatae culpationis uno consensu ad vos haec dirigunt. Valeat sancta paternitas vestra ad vota nostra semper in Domino. Data Nonis Februarij.

Nomina Canonicoꝝ de congregatione sanctae Mariae. Framerus Presbyter atque Vicedominus S. Teuto Presbyter atque Praepositus S. Odelhardus Archipresbyter pro se & ad vicem Hildradi Archipresbyteri S. Otbertus Decanus S. Rodoardus Presbyter S. Sichelmus indignus Presbyter S. Seulfus Presbyter S. Teudericus Presbyter S. Rothardus Presbyter S. Callestus Presbyter S. Walthadus Presbyter S. Hardierus Presbyter S. Romoldus Presbyter S. Guntbertus Presbyter S. Rodolus Presbyter S. Samuhel Presbyter S. Heirbrannus Diaconus S. Erchamueus Diaconus S.

Monachi de sancto Remigio. Tetboldus Presbyter atque Praepositus S. Rotfridus major monachus S. Boso Presbyter & monachus S. Rotgerus Presbyter & monachus S. Rotfridus minor & Presbyter S. Flodouvinus Presbyter & monachus S. Beroldus Presbyter & monachus S. Guntherus Diaconus & monachus S. Bernerus Diaconus & monachus S.

Canonici de sancto Basilo. Ramigilus Presbyter S. Amalricus Presbyter S. Vuaningus Diaconus S.

Canonici de sancto Theodorico. Erloldus Presbyter S. Odelbertus Presbyter S. Engericus Diaconus S. Tetherus Diaconus S. Waltharius Diaconus S. Agenardus Diaconus S.

Monachi de Orbatis. Rambradus Praepositus S. Heirmardus Decanus S. Lantherus

Diaconus S. Dodoardus Diaconus S. Sifridus Diaconus S.

Vasalli. † Liudo. † Odalricus. † Fidentius. † Gibuinus. † Rotmarus. † Vto. † Geroldus. † Gislemarus. † Sidrach. † Allo. † Hadericus. † Rodulfus. † Hagano. † Rumbertus. † Vuido. † Adroldus. † Gerardus. † Framericus. † Rothardus. † item Hadericus. † Berno. † Magembodus. † Brunerus. † Nodilo. † Amalraus. † Amalbertus. † Agbertus. † Gerbertus.

ADMONITIO SIRDORUM. *Haec tenet excusatio Remensium ex veteri codice sancti Laurentii Leodicensis, ubi inscribitur: Consensus Canonorum & monachorum Remensis Ecclesiae de electione Domni Fulconis, qui Hinemaro successit.*

Allocutio Missorum Imperatoris Ludovici Pij ad clerum & plebem electionis causa congregatam.

VI. Adnuntiamus vobis, dilectissimi fratres, quatenus divina inspiratione admonitus Dominus clementissimus & Imperator Christianissimus Hludovicus unquamque rem quae vicio aliquo depravata fuerat ad suum jus & ad rectitudinis tenorem nititur revocare. Et maxime de his quae ad Dei Ecclesias pertinent curam gerit, ut suos omni modo habeant honores, & ut rectores earum apti sint ea praevidere quae eis commissa sunt. Notum sit omnibus suis fidelibus, qui in ista parochia consistunt, ideo nos huc missos fuisse ut concessam ab eo potestatem inter vos eligendi sacerdotem adnuntiarem: quia multum ei vestra fatigatio abhorret, quod tandiu absque pastore & rectore erratis. Quamobrem imperialis clementia atque prudentia talem virum a Deo electum & omnibus probatum eligere sanxit qui ad utilitatem omnium in sancta Dei Ecclesia proficiat. Et universa vestrae sanctitati enumerare iussit, quibus virtutibus & moribus ornatus, quibusque vitiis & reprehensionibus innotabilis existere debeat qui ad talem honorem desiderat pervenire, cujus optime beatus Paulus Apostolus vitam morisque diserti in epistola quam scripsit ad Timotheum. Dicit enim: *Si quis episcopatum desiderat, usque ne incidat in laqueum diaboli.* Item ad Titum de eadem re scribens ait: *Huius rei gratia relinqui te Cretae, usque & contradicentes resistere.* Adportetur liber, & praesentibus vobis istae sententiae legantur. Volumus ut etiam canones coram vobis legantur, in quibus praecipua nostrae vitae continentur, ut in

illis potius discamus quales ad tale ministerium promoveri conveniant. Ideo revera & sententias Apostoli & capitula canonum legi praecipimus, ne quis ignoracionis causa se possit tueri, si de electione fuerit jure correptus. De canone Apostolorum c. xvii. & xviii. & xxx. & xxxvii. legatur. Item de canone Antiocheni [Concilij] c. xix. Item de canone Laodicensium cap. xii. & cap. xiii. Item de canone Chalcedonensi cap. ii. & cap. iv. Item de canone Sardicensis Concilij cap. ii. & cap. v. Item de canone Africani Concilij cap. xvii. Item de canone Hipponensis Concilij cap. xvii. & cap. lvi. Item de decretis Papae Siricij cap. viii. & cap. ix. & xiv. Item in decretis Zosimi cap. i. Item in decretis Innocentij cap. *. Item in decretis Gelasij cap. xxiv. Item in decretis Celestini cap. xviii. & xx. Item in decretis Leonis Papae cap. xxxiii. & cap. xxxv. & cap. xlix.

Meminisse vos decet, o Dei Sacerdotes, propositi & ordinationis vestrae, qui gubernacula tenetis animarum, & positi estis columnae in Ecclesia Dei ad sustentandos infirmos, ad confortandos imbecilles, ad consolandos pusillanimes. Vobis cura pauperum commissa est, vestro ore corpus Christi conficitur, per impositionem manuum vestrarum a laqueis diaboli homines liberantur. Cavete ne ab adversario decipi amini, ut concessa potestas eligendi in majus vos ponat periculum. Bene nostis, fratres, quod periculum vobis dicimus. Id est, ne quis per adulationem, aut per timorem, aut per praemium, aut per aliquam talem amicitiam quam nonnulli inter se homines dando & remunerando habere solent, sed is qui dignus & omnibus amabilis, & moribus bonis, & sanctae conversationis existens, ad istam sanctam & venerabilem sedem Pontifex eligatur. Mementote quemadmodum de imperitis vel falsis pastoribus Salvator loquitur dicens: *Quod si cecus cecum duxerit, nome ambo in foveam cadent.* Non dominum eligite, sed sacerdotem; non tyrannum, sed Episcopum: non qui praeesse, sed prodesse velit; non eum cui dominari magis quam consulere subditis placet. Huc usque Sacerdotibus loquimur, de quibus Dominus dicit: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum.* Nunc ad ceteros Clericos veniamus, qui cum humilitate & patientia expectant donec ad altiorem promoveantur gradum,

P p iij

Matth. 15.

Levit. 11.

qui benedictionem jam sibi datam bonis operibus adornent, & nullis vitis subiaceant. Vos etiam, fratres, ammonemus ut in hac electione unanimes sitis, vestrisque prioribus obediens, pari devotione communicque consilio utilitatem vestram considerantes, nihil præter illorum conscientiam facientes, una voce pariter unum Deum suppliciter deprecamini, ut qui nullis meritis facientibus potestatem vobis eligendi tribuit, sibi placibilem & vobis utilem gubernatorem inter vos manifestet. Attendite ne tam præclarum ac deificum munus ab illis deludatur qui magis sua considerant commoda quam aliorum. His enim nullus in hac electione locus detur qui sanctum rectumque consilium vestrum perniciosis argumentationibus disturbare pertemptant; sed juxta canonum instituta, plurimorum ac meliorum prævaleant & roborentur sententiæ. Vos ergo, virgines, viduæque, admonemus, quæ vitam vestram soli Deo dicatis, ut ab illo cumulum mercedis alij centesimum, alij sexagesimum reciperetis, ut simul cum his quibus supra diximus una mente Deum deprecemini ut talem vobis sacerdotem dare dignetur qui gregem sibi commissum ab omni periculo defendere valeat & velit. Non præmittimus vos nobiles & fideles laicos, qui licitis connubiis adstricti & ad generandas proles legitimis conjugibus celsis copulati, ut una voce, communi consilio, Deum omnipotentem pariter invocetis ut non de aliena Ecclesia sacerdotem vobis mitat, sed de ipsa familia, si dignus in ea aliquis fuerit inventus, dare dignetur. Sæpe enim inter eum qui de aliena Ecclesia fuerit Pontifex factus & inter gregem sibi commissum scandala & contentiones oriuntur, & peccatis facientibus fit lupus qui debebat esse pastor. Et semper inter eos, ut ait Apostolus, *foris pugne, intus sunt timores*. Absit ut inter vos talis eligatur qui postea de pravis actibus incriminari [aut] condemnari possit.

Gal. 6. Nolite errare, inquit Apostolus, Deus non irridetur. Si fortè aliquis per vestrum præmium aut per aliquam malitiosam artem hanc sedem subripere conaverit, & hoc vobis malum consentientibus ut in illum electio veniat, hoc nequaquam consentiemus vobis, sed Domino Imperatori adnuntiemus; & ille sine ullo periculo, & cum licentia canonum, undecunque & cuicumque Clerico voluerit, dare potuerit. Et tunc merito auferetur à vobis potestas

Conc. Nic.
c. 6.

1. Cor. 7.

Gal. 6.

eligendi, quia Deo offendistis, & vosmet abominationem exhibuistis. Id noverit vestra tantummodo astutia in hac re esse sequendum quod nec præceptis apostolicis contrarium nec decretis sanctorum inveniatur adversum.

Haecenus singulariter unumquemque per gradum & propositum suum admonuimus. Nunc generaliter ad omnes sermo noster dirigitur; quia non solum hi qui primores, sed etiam minimi qui in ista parochia sunt, istiusmodi rebus omnino indigent. Magnopere studendum est, dilectissimi fratres, Deum suppliciter deprecari ut talem inter vos ad suum servitium aptum & vobis profectuosum per suam magnam clementiam manifestare dignetur. Ideoque ammonemus ut tridua jejunia ab omnibus in ista parochia commemorantibus fieri jubeantur, & ut elemosynæ quantumcunque dare poterit in suo maneat arbitrio. Similque omnes una voce unaque mente omnipotentem Deum deprecamur ut talis Dei famulus, Deoque dignus, & bonis hominibus acceptus, ad illam venerabilem sedem Pontifex eligatur, qui postmodum nullo vitio, nulla reprehensione arguatur; sed sit bonis moribus ornatus, & sancta conversatione suffultus, sacrisque litteris imbutus, ut idoneus minister esse possit ad perficiendum ea quæ ei commissa fuerint. Quisquis abutitur ministerio, non sibi tantummodo nocet, sed etiam illis quibus ad instar speculi in altiori & eminentiori loco positus, cujus vita & actiones cunctis sub illius regimine constitutus exemplar esse debeat. Quod si ejus opera qui ceteris præpositus est doctrinam destruant, cunctis ad dispectionem suo exemplo semetipsum præbet. Ideoque eadem vestigia reciproci sermonibus iteramus, ut melius intelligatis quanto studio atque prudentia ea debetis providere quæ diutius & stabiliter debent permanere. Nobis quoque hujus electionis tantum observatio credita est; ne per ignorationem aut ambitionem delinquere sinamus. Ideoque mandamus vobis ex verbo Domni Imperatoris, & per illam fidem quam Deo & Domino Imperatori Hludovico jurejurando conservare promissistis, ut ne in illo terribili examine, in quo omnes ante tribunal judicis consistere debemus, in gravissimam damnationis sententiam incidatis, unde ultra nullatenus evadere valeatis, sed æterna damnatione excusabilem legitis in perpetuo penam,

Leo I. ep.
92.

ut eum quem meliorem & doctiorem & bonis moribus ornatorem in ista congregatione conversari noveritis, nobis eum celare non dedignemini. Non enim parva res est quam superius diximus. Eam animis infigite vestris, ut diutius ventilata ad puritatem hujus rei & ad unanimitatem corda vestra convertat. Numquid tam obdurati animo estis ut nostra monita surda aure pertranscant? aut lapideum cor & ex silice nati corum nostra non emolliat oratio? Quis infelicium de tali non terreat supplicio? Quis miserorum qui talibus dictis non vereatur? Audiant hi & timeant, qui fautores fieri volunt iniquorum, Psalmistam dicentem: *Si videbas furem, curreas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas.* Et etiam nihilo minus delinquent qui pravis actibus consentiunt quam qui perversa agunt. Non eos solummodo esse reos Apostolus testatur qui mala faciunt, sed qui consentiunt facientibus. Timemus ergo vestram offendere dilectionem quod tam duriter loquimur. Sed confidimus in Deo quia idcirco nobis indignari non vultis quia perversa consilia vel acta testamur. Sed quicumque irasci mavult, suam magis indicare conscientiam poterit quam nostram depravare sententiam. Ideoque prius vitium accusamus quam oriatur, ut penitus deleatur, & ne nocivum vel pestiferum genus ambitionis detrimentum in vobis creat, aut quod ulla ambiguitas sermonum vel diversitas voluntatum a vero recitandis tramite vosmet deviare possit.

Decretum cleri & plebis Ecclesie Laudunensis de electione Hedenuisi Episcopi ad Hincmarum Metropolitanum & Episcopos provincie, ut illum ordinent.

VII. Domino reverentissimo & sanctissimo Hincmaro Archiepiscopo ceterisque vestre dioceseos sanctis patribus & Episcopis, clerus Laudunensis, cum totius parochie plebibus & sibi conjunctis Presulibus, aeternam in Domino Iesu Christo salutem & pacem. Canonicis regulis & apostolicis institutionibus statutum esse recolimus ut quotiens qualibet civitas ministerio pontificalis dignitatis caruerit, proprioque pastore vacaverit, cum decreto electionis, singulorum petentium manibus roborato, metropolitanum adire Pontificem debeant, & de substituendo in loco ejus qui deceffit pastore petitione supplicii commovere, quatenus & civitas sollicitudine pastoralis destituta proprio recuperetur Pontifice, & qui ordinandus est

gratiosus possit accedere: quia cui debet Leo I. ep. ab omnibus obediri, utique debet & ab 89. c. 3. omnibus eligi, ne civitas non optatum Episcopus. Idem epist. 84. c. 1. piscopum aut contemnat aut oderit, & fiat minus religiosa quam convenit cui non licuit habere quem voluit, hi vero qui ordinaturi sunt, in quem viderint omnium vota propensius concordare, promptius liberiusque illi manus imponere possint. Quapropter cum decreto nostre electionis manibus singulorum nostrorum roborato ad paternitatem vestram accedentes, Hedenuisum Ecclesie nostre filium, & in Ecclesia nostra suffragantibus stipendiorum meritis ad onus usque sacerdotale promotum, vita & moribus & sancta conversatione idoneum approbatum, quem per licentiam vestram, favente Christianissimo Imperatore Karolo pari consensu ac concordia devotione atque unanimi voluntate eligimus, per manus vestras ac ceterorum vestre dioceseos sanctorum Episcoporum consecrari nobisque & Ecclesie nostre doctorem atque Pontificem institui imploramus, precamur, ac petimus. Eligimus autem eum nobis fore pastorem quem apostolica forma, qua Episcopum ornatum beatus Paulus esse oportere demonstrat, congruere & sacris non obviare canonibus Christi gratia cooperante confidimus. Oramus sanctam paternitatem vestram nunc & semper in Christo bene placere. Actum V. Kalendas Aprilis in basilica sancte Mariæ genitricis Dei & Domini nostri Iesu Christi anno incarnationis ejusdem Domini nostri Iesu Christi DCCCXXXVI. regni Domini Karoli Imperatoris XXXVI. & imperij primo, Indictione nona.

Aliud decretum cleri Parisiensis de electione Aneæ Episcopi, quem Karolus Rex insinuaverat, ad Metropolitanum Senonensem ejusque provinciales Episcopos.

VIII. Religiosissimis patribus & fratribus, Gueniloni metropolitanum senonicae sedis antistiti, & universo clero ejus, & ceterarum Ecclesiarum Presulibus que in diocesi memoratae sedis censentur, cunctisque in eis Deo famulantibus, clerus matris Ecclesie Parisiorum, & fratres cenobij sancti Dionysij & sancti Germani & beate Genoveve ac Fosstensis diversorumque monasteriorum unanimiter, presentem & futuram salutem. Venerabilem pastorem nostrum Ercanradum nuper deceffisse cum longè lateque divulgatum sit, tum sanctitatem vestram latere

non potuit, nosque affici mœstitia de vocatione fratris defuncti, ac sollicitudine permoveri de electione successuri, prudentia vestra intellegit. Cùm enim principaliter se futurum Dominus Iesus polliceatur cum his qui principes religionis existunt, non patimur diù carere antistite, cujus doctrina ad salutem nostram instituamur, exemplo informemur, benedictionibus in nomine Domini muniamur. Ejus, utpote bonorum omnium auctoris, nequaquam nos cura desitutos firmissimè credimus, dum ipse curas nostras sua clementia sustulit, & vota ultronea benignitate prœvenit. Namque ipse in cujus manu cor Regis est, gloriosi Domini nostri Karoli, quem admodum plenè confidimus, menti infudit ut ejus nos regimini committeret quem in divinis & humanis rebus sui fidissimum multis experimentis probasset. Igitur Dei pronam in nos amplectentes misericordiam, & Regis nostri piam suscipientes providentiam, Aneam, cujus prœconia prœmissimus, concorditer omnes eligimus, Aneam patrem, Aneam Pontificem habere optamus. Quamvis enim tanta prudentia ac probitate prœcellentissimus Rex noster polleat ut solum ejus judicium de viro memorato posset sufficere, tamen conditionis humanæ non nescij, futurorumque curiosi, aulicorum nos ipsi propositum ac mores longè priùs inspeximus, & inter graves probabilisque personas & sanctitate ferventes, hunc quem antistitem habere cupimus, quotquot eum nosse potuimus, ut nunc palam est, absque errore annumeravimus. Proinde, sancti patres, annitimini ne dilatione divini & regij beneficij torqueamur, sed nobis suspensis, nobis desiderantibus, nobis flagitantibus, ponatur celeriter lucerna super candelabrum, ut lumen veritatis populus Dei videat, & amula devotione Præsulis vestigia tenens, sempiternæ beatitudini prœparetur. Professionem verò nostri consensus in Aneam Deo annuente per vestrum ministerium nobis futurum antistitem subscriptionibus nostris certatim roboravimus, ut nostra unanimitate comperta, votum summa properantia compleatis.

Rescriptum Episcoporum ad ipsos.

IX. Guenilo sanctæ Senonica sedis metropolitanus Episcopus, Heriboldus Autifodori Episcopus, Agius Aurelianorum, Prudentius Tricassinorum, Herimannus Nivernensium, Frotaldus Carnutum,

Hildegarius Meldorum, clero matris Ecclesiæ Parisiorum & cunctis in diversis cœnobis sub ea Deo militantibus salutem. De excessu reverentissimi cœpiscopi nostri Ercanradi non mediocriter anxij, vestrique mœroris participes, tandem justissimæ dispositionis Dei memores consolationem recipimus, dum vos sub pastore bono agentes, qui summè bonus est, vicarium ejus scilicet visibilem, ministeriisque nostri confortem, absque dilatione expetere vestris litteris tententibus lineas rationis cognovimus. Præparatum enim à Deo ei bonum exitum credimus cujus munere talem videmus patere ingressum, quamquam nobis futurus nunc focus olim fuit prœcognitus & merito suæ probitatis amabilis. Quis enim vel leviter tetigit palatium cui labor Aneæ non innotuit, & fervor in divinis rebus non apparuit? Quamobrem electionem vestram in eodam Deo propitio libenter sequimur, ut eum profuturum populo ejus, ad dignitatem pontificatus promovendum, concorditer decernamus. Sit igitur vobis pastor qui pro suis in Deum meritis bene complacuit, & sequentes ejus veracem doctrinam, & sancta opera imitantes, ad cœlestis regni pascua properate felices. Ordinationi autem ejus subscripsimus concorditer universi, ut securi ministerio potestatis ejus fruamini.

Aliud decretum cleri & plebis Senonensis, de electione Anseghis Metropolitanæ, qui ex alia provincia petitus est, ad Episcopos provincie Senonicae.

X. Dominis reverentissimis ac venerabilibus Senonum dioceseos patribus & Episcopis, Senonum Ecclesiæ clerus, cum totis ejusdem parrochiæ plebibus sibi conjunctis, pacem perpetuam & gloriam sempiternam semper & ubique optamus in Domino. Canonice regulis & apostolicis institutionibus sancitum esse recolimus ut quoties metropolis civitas pontificalis ministerio dignitatis caruerit, proprioque vacaverit pastore, Suffraganei ejusdem metropolis convenire debeant, & electionem futuri Pontificis cum consensu cleri & plebis facere, ac cum decreto electionis singulorum petentium manibus roborato Suffraganeos adire debeant Pontifices, ac de substituendo in loco ejus qui deceffit pastore petitione supplici commonere, quatenus & metropolis civitas pastorali sollicitudine destituta proprio recuperetur Pontifice, & qui ordinandus

ordinandus est, gratiosius possit accedere: quoniam cui debet ab omnibus obedi-
 re: quoniam cui debet ab omnibus obedi-
 di, debet utique & ab omnibus eligi;
 ne civitas Episcopum non optatum aut
 contemnat aut oderit, aut fiat minus reli-
 giosa quam convenit cui non licuerit ha-
 bere quem voluit; hi verò qui ordinaturi
 sunt, cum in quem viderint omnium vota
 propensius concordare, promptius ac li-
 berius illi possint manus imponere. Idcirco
 cum decreto electionis nostræ manibus
 singulorum nostrorum roborato ad pater-
 nitatem vestram accedentes, Ansegisum
 Presbyterum Remorum dioceseos, Ec-
 clesiæ autem Belvacensium, atque Abba-
 tem monasterij sancti Michaëlis, quem
 per licentiam vestram, patres venerandi,
 Domino etiam Christianissimo Rege Ka-
 rolo annuente, secundum decreta Cele-
 stini Papæ, ex propria Ecclesia deficiente
 electione, pari consensu ac concordia, vo-
 luntate ac devotione elegimus nobis &
 Ecclesiæ nostræ Episcopum atque Pon-
 tificem per manum vestram consecrari
 implorantes, petimus, rogamus, atque
 precamur. Eligimus autem cum nobis fore
 pastorem quem ecclesiasticæ formæ, qua
 Episcopum ornatum Paulus Apostolus es-
 se debere demonstrat, congruere & sacris
 canonibus non obviare Christi cooperante
 gratia credimus. Actum v. Kalendas Iulij
 in basilica sancti Stephani protomartyris
 anno incarnationis dominicæ DCCCLXXI.
 regni verò Domni Karoli gloriosi Regis
 XXXI. Indictione IV.

Vide supra
 pag. 606.

Decreta
 Celestini c.
 18.

Abhæ-
 tio in-
 rondo:
 Ex his tribus decretis, primum pro Hedenul-
 fo, quia novi nihil inerat, communi & recepta
 formula contextum est; alterum pro Anea, quia
 res exigebat, totum peculiare; postremum pro
 Ansegilo ex utraque forma mixtum.

*Epistola cleri & plebis Ecclesiæ vacantis ad
 Metropolitanam, ut electum ab ipsis
 Episcopum consecrare dignetur.*

XI. Domino sanctorumque meritis
 coæquando patri patrum Domino illi Præ-
 suli summo cunctus clerus omnisque popu-
 lus sanctæ illius Ecclesiæ multimodam in
 Domino optamus salutem. Igitur quoties
 aliqua plebs vestræ ditioni subdita à pro-
 prio fuerit viduata pastore, non aliunde
 nisi à vobis est implorandum auxilium,
 quem ad hoc divina præordinavit maje-
 stas ut non solum vestros specialiter pasca-
 tis filios, sed etiam rectores non habenti-
 bus & spiritali pabulo indigentibus pasto-
 res tribuatis. Quapropter ad vestræ sancti-

Tom. II.

tatis paternitatem fiducialiter nostras fun-
 dimus preces, poscentes videlicet ut hunc
 illum summæ honestatis humilem vestrum
 famulum nobis Pontificem ordinare dig-
 nemini, cujus conversationem & mores,
 in quantum cognovimus, laudamus, & ad
 tam dignum opus idoneum testificamus.
 Et quandiu à benedictione episcopali im-
 munes sumus, ejus doctrina & exemplo
 roborati, ad viam salutis Domino mise-
 rante, quasi perdita ovis & inventa, redi-
 turos nos credimus. Quod decretum no-
 stris manibus roboratum ill. Ecclesiæ ve-
 stræ vobis dirigere statuimus anno incar-
 nationis Domini & episcopatus vestri &
 Regis illius annis illis, Indictione tali, da-
 ta tali.

*Epistola Ecclesiæ Senonicæ ad Hilduinum
 Archiepiscopum, pro tuenda Metro-
 politani electione quam fecerant.*

XII. Excellentissimæ venerationis ho-
 nore dignissimo Hilduino, Domino verè
 sanctissimo, Senonicæ plebs humillima de-
 votio æternæ prosperitatis in Domino sa-
 lutelem. Quia divina inspirante misericordia
 fastidiosa importunitatis nostræ clamori-
 bus, mi Domine, sæpe compati dignati
 estis, idcirco etiam nunc nimia compulsi
 necessitate vestræ celsitudinis aures in-
 quietare præsumimus. Novimus etenim,
 reverentissime Domine, quomodo priori-
 bus petitionibus nostris benignè & miseri-
 corditer adfiscere dignati estis, quomodo
 etiam, nullis nostris meritis, & quod nun-
 quam futurum sperabamus, alteram nobis
 electionem impetrare ac concedere stu-
 distis. Sed quoniam peccatis nostris, ut
 credimus, exigentibus, vota & desideria,
 quibus sanctitatem vestram toties pulsare
 ausi sumus, plurimum impedita ad effe-
 ctum pervenire non meruerunt, idcirco &
 hac vice causas miseræ nostræ referre
 compulsi sumus. Fecimus, Domine mi, &
 nunc secundam electionem, & invenimus
 hominem ex nostris à puero nobis bene-
 notum, genere & moribus non infamem,
 docilem, ætate huic officio congruum,
 litteratoriæ professionis non usquequaque
 ignarum, divinæ quoque scientiæ non pe-
 nitus expertem, quarundam etiam alia-
 rum artium portionem habentem. Quem
 cum obtulisset, nullatenus putantes
 rejiciendum, ipsis Missis dominicis impe-
 dientibus, quod optavimus non meruimus
 adipisci. Propterea vestræ pietatis vestigiis
 animo provoluti flebiliter postulamus ut
 tandiu rem suspendere dignemini quo-

99

usque cum scripto homine ad vestram celsitudinem properantes, ipsi vobis melius nostram pandamus miseriam. Et si quidem ad hoc onus ferendum persona quam dicimus sufficere minusve poterit, dignationis vestrae iudicio aut suscipiatur aut reprobetur; dum amplius nec nos adquisitis occasionibus quidam sic crucient, nec a nobis abjectissimis vestra mansuetissima sublimitas diutius inquietetur. His itaque clementiae vestrae suggestis atque utinam impetratis, oramus supernam misericordiam ut multimoda vos prosperitate valere concedat, & aeternae beatitudinis gaudia consequi quandoque permittat. *Eximio Domino & vere sanctissimo Hildano sacris negotiis a Deo praelato Senonicae urbis abjecta humilis Ecclesia perpetuam salutem.*

Ad Iudith Imperatricem, de eadem re.

XIII. Inclitae & omni nobilitate clarissimae Iudith gloriose Imperatrici Senonicae Ecclesiae humillima devotio. Praesumpimus, mi Domina, auribus clementiae vestrae necessitatis nostrae causam innoscere, ut per vestram pietatem de his celeriter mereamur consolationem recipere. Notum vobis esse credimus quod nobis indignissimis a Domino Imperatore concessum fuerit ut ex nobis ipsis electionem faciendi haberemus licentiam. Sed cum illum quem scitis elegissemus, & a serenitate Domini Imperatoris non plene fuisset receptus, permillum est nobis iterum ut alium, si potuissemus, ex nobis huic officio congruum inveniremus. Sed cum esset inventus, ut credimus, in Dei & vestro servitio habilis, nescimus ob quam causam a Missis dominicis non est plena benivolentia susceptus. Unde vestram oramus benignitatem ut ex hoc nobis in adiutorium esse dignemini, quatenus suspendatur donec ipsum de quo dicimus ad praesentiam Domini Imperatoris, & vestram nos ipsi deducamus, & qualiter iusseritis discutatur, & probetur si nobis prodesse valeat & in servitio vestro aptus esse possit an minus. Optamus vos divinis semper muniri praesidiis & immortalitatis corona quandoque gloriari, piissima & serenissima Domina. *Excellentissime & omni nobilitate clarissime Iudith Imperatrici Senonicae plebis humillima devotio.*

ADMON- In codice sancti Petri Carnotensis, unde haec
TIO SIR- descriptus, erat & tertia eiusdem argumenti
MONDI- epistola ad Einhardum, sed iisdem plane verbis
quibus proxima ad Augustam in hunc modum,
Inclitae & omni nobilitate praeclearo Einhardo

Domino sanctissimo Senonicae Ecclesiae humillima devotio. Praesumpimus, mi Domine, auribus clementiae vestrae necessitatis nostrae causam innoscere & cetera usque ad finem ut in praecedenti. *Tum sequitur inscriptio: Sanctissimo & piissimo Domino Einhardo merito venerabili Senonicae urbis vilis & abjecta congregatio.*

Examinatio Vuilleberti Catalaunenſis ordinandi Episcopi, per Hincmarum Metropolitanum, adstantibus provinciae Remensis & aliarum provincialium Episcopis.

XIV. Anno ab incarnatione Domini DCCCCLXVII. Indictione secunda, III. Nonas Decembres, convenientibus apud Carissimum in Ecclesia sancti illius pro examinatione Vuilleberti Presbyteri, qui futurus erat Catalaunenſis Episcopus, Hincmaro diocesis Remensium Archiepiscopo, item Hincmaro Laudunensium Episcopo, Hodone Belgivacorum Episcopo, cum legatis Hrothadi, Erpoini, Hilmeradi, Raginemi, & Iohannis eiusdem diocesis coepiscoporum, vicem eorumdem patrum suorum cum tractatoris, sicut regulae praecipunt, exhibentibus, & quampluribus Abbatibus, Canonicis, monachis, Presbyteris, Diaconibus, atque Subdiaconibus, convenientibus nihilominus Archiepiscopis & Episcopis aliarum provincialium, Vuemilone videlicet Rotomagensium Archiepiscopo, Herardo Turonorum Archiepiscopo, Egilone Senonum Archiepiscopo, & Fulcrico ipsius coepiscopo, praesentes adfuerunt clerus, ordo, & plebs Catalaunica, decessionem sui patris Erchanravi quondam Episcopi dolentes, cum decreto canonico manibus singulorum roborato, Vuillebertumque quondam sacri palatii Presbyterum a se electum ab Hincmaro Archiepiscopo & eius coepiscopis petentes sibi ordinari Episcopum. Quos invehens idem Archiepiscopus Hincmarus, cur obitum praefati Episcopi per illos non cognoverit, sed per alios hoc rescierit, & rationes reddens pro qua causa duae electiones in eadem Ecclesia factae fuerint, scilicet quia prima non regulariter facta extiterit, quoniam decretum non canonicè factum fuit, sed postea misso ad eandem Ecclesiam Visitatore Hodone Episcopo, & votis omnium in unum concordantibus, aliud decretum, quod canonicum foret, fieri praecipit. Quo decreto coram omnibus relecto, & nominibus singulorum qui illud subscriperant recitatis, interrogati sunt tam Canonici & monachi de monasteriis in eadem

parrochia sitis, quā etiam parrochiani Presbyteri & nobiles laici, si in eadem electione ipsius Vuilleberti Presbyteri consentirent. Qui omnes viva voce dixerunt quōd & ipsi & illi qui illō venire non potuerunt, in eadem electione consentirent. Tum Hincmarus Archiepiscopus dixit: Quia Vuillebertum eligitis, & nos illum non cognoscimus, ostendite illum nobis, ut sciamus quis sit, & perscrutemur si tanto honore dignus inveniri poterit. Qui in præsentia veniens interrogatus est unde esset. Isque respondit: Pago Turonico oriundus. Iterum interrogatus cujus conditionis esset. Et ille: Peccatis quidem obnoxius, sed Dei gratia natura liber. Item: Vbi didicisti? Item ipse: In schola Turonica liberalibus disciplinis erudiendus traditus sum. Item: Cujus ordinis, vel cujus es ordinatus? Item ipse: Præsentis patris mei Domni Herardi per singulos gradus usque ad Diaconum sum ordinatus, postea autem ab eodem patre meo Herardo litteris ad Erpoinum datis presbyterij onus suscepi. Item Hincmarus: Qua de causa in nostram diocesim venisti? Et ille: Per licentiam præsentis mei Archiepiscopi Herardi à parentibus meis regis sum mancipatus obsequiis. Item Hincmarus: Quod ministerium in regio obsequio suscepisti? Et ille: Inbreviator sive descriptor stipendiorum regalium & relator à Domno Rege sum constitutus. Item Hincmarus: Quia conductor alienarum rerum fuisti, audi quid sanctum Chalcedonense inde dicat Concilium. Et lectum est hoc capitulum. Ad hoc respondit: Sicut dixi, non fui conductor alienarum rerum, nec turpia lucra vel exactiones sive tormenta in hominibus exercens; sed, ut præsatus sum, descriptor & relator solummodo stipendiorum regalium. Vnde interrogati sunt hi qui in corte degebant, si scirent in illo ministerio hoc illum exercuisse quod sacerdotali ministerio minimè conveniret. Qui responderunt, & Clerici & nobiles laici, quōd nullo modo in eodem ministerio perpetratum haberet quæ sacris canonibus & suo ministerio in aliquo obviare deberent. Iterum interrogatus est si aliquid ministerium de rebus ecclesiasticis aliquo habuerit loco. Qui respondit quōd præposituram monasterij sancti Vedasti, jubente Iohanne Episcopo, & consentientibus fratribus, susceperit. Et de hac justificatione litteræ Iohannis Episcopi ibi relectæ sunt id ipsum continentes, & etiam testi-

Tom. II.

monio fratrum de eodem monasterio, quōd ita se res haberet, & de bona vita & conversatione sua, & quōd non in eodem monasterio quidquam contra sacras regulas egerit, confirmatum est. Profecutus est Domnus Hincmarus: Quia ministeria Domni Regis habuit, nescimus si isdem Dominus Rex ab eo aliquid repetit vel repetere debeat. Vnde nobis sua voluntas vel auctoritas necessaria foret. Et porrectæ sunt litteræ cum sigillo Domni Regis, continentes quōd de omnibus quæ illi commisit optimè ei rationem reddiderit, & nihil ab eo repetebat vel umquam repetere deberet. Insuper &, si eum dignum ad onus episcopale invenire valerent, Episcopum Catalaunis eum ordinari petebat. Denique de his superscriptis coram omnibus testimonio multorum & litteris idoneo approbato, Hincmarus Episcopus ad Herardum Archiepiscopum dixit: Quia vester natus, nutritus vel educatus, & ordinatus dinoscitur, & clerus, ordo, & plebs Catalaunica illum exposcit, habeamus vestram licentiam ut regulariter unà vobiscum eum examinemus, si tanto oneri vel honori dignus existat. Qui libentissimè annuit, & iussus est sedere coram eis. Data est ei regula Pastoralis Gregorij. Et iussus est ut relegeret capitulum de eo qui præesse debet, ubi scribitur: *Nulla ars doceri præsumitur.* Quo relecto, interrogatum illi est si illud intelligeret & secundum hoc vivere & docere vellet. Qui respondit: Vtique. Iterum datum est ei ad relegendum capitulum de canonibus, ubi scribitur: *Qui ordinandus est.* Et professus est se omnia intelligere & obedire velle. Tunc relecta sunt ei placita quæ Episcopus jam ordinatus ab ordinatoribus & electoribus suis suscipere debet, ubi continetur qualiter vivere, docere, & subditos suos regere debet secundum sacros canones, diem præferentia & Consulem. Et interrogatum est si secundum ea omnia agere vellet. Quæ minimè abnuvit. Tunc demum ostensus est illi libellus fidei & professionis suæ, ut legeret coram omnibus quæ in eo scripta erant, & si ea ita credere ac tenere vellet, manu sua subscriberet, & Archiepiscopo suo habenda traderet; si autem in eo quædam inveniret quæ sensui suo offenderent, liber sicut venerat exiret. Quibus relectis, verbis fidem accommodavit, & per omnia ea se tenere, credere, ac prædicare velle professus est. Quia enim, Deo gratias, post examinationem eum catho-

Qq ij

licum, litteratum, & omnimodis aptum ad sarcinam episcopalem suscipiendam invenerunt, sed tamen de aliena provincia illum fore cognoverunt, relecta sunt sacrorum canonum capitula, quid de eo dicerent qui de aliena provincia peti deberet. Et inventum est quod ab eo illum petere deberent cuius natus, nutritus, & ordinatus foret. Humiliter Dominus Hincmarus Archiepiscopus, simul cum coepiscopis, & clero, ordine ac plebe Catalaunica, ab Herardo Archiepiscopo eum petit & impetravit, ac canonicè illum ei commisit. Quem susceptum monuit ut si ab eo Episcopus ordinari vellet, libellum fidei ac professionis suæ, quem jam relegerat, & quæ in eo scripta erant se credere ac tenere ante paululum professus fuerat, manu sua propria in capite nomen suum scriberet, & ad finem subscriptione sua roboraret. Quod sine dilatione ipse fecit. Tunc relectæ sunt tractoriæ Episcoporum qui præ variis incommoditatibus ad eandem examinationem venire non potuerunt, continentes quicquid super examinationem & ordinationem scepsati Vuilleberti canonicè inventum & actum fuerit, se per omnia assensum præbere. Et sic denunciatus est dies & hora ac locus ordinationis ejus, id est, Nonis Decembris, in monasterio quod Brittenacus dicitur, in diocesi Remensi & parochia Noviomageni. Et commonitus est idem Vuillebertus ab Archiepiscopo suo Hincmaro ut ab infantia sua per singulos gradus suos pronuntiaret Domino viam suam, quatenus in denominata die ad tanti oneris dignitatem gratiosus accedere valeret. Die autem, hora, & loco denominato, convenit Dominus Episcopus Hincmarus cum coepiscopis suis Hincmaro, Hodone, & legatis qui tractorias supradictas suorum Episcoporum detulerunt. Et quia jam pleniter examinatus coram supradictis Episcopis & coram clero ac plebe fuerat, quando & Dominus Hincmarus sufficientem sermonem de eo coram Episcopis & aliis multis Clericis & laicis & ad omnem populum ante diem dominicam in sexta feria fecerat, & brevitatis diei id poscebat, intermisso ipsa die sermone, post introitum & Gloria in excelsis Deo & orationem primam de adventu Domini, secundam autem de ordinatione Episcoporum, five post litanias, sicut sacri canones præcipiunt, in Episcopum consecratus est. Et post lectionem Apostoli perlectam &

Respons. & Alleluia & Evangelium & Credo in unum & oblata & Missarum solemnia, sicut mos est, peracta, placita quæ antè pridem ei relecta fuerant, quæque ordinatos ab ordinatoribus suis sacri canones accipere jubent, diem & Consulem præferentia, manibus Archiepiscopi & coepiscoporum ac legatorum vice patrum suorum subscripta, cum capitulo Pauli Apostoli ad Timotheum, noviter ordinato ubi dicitur, Testificor coram Deo & electis ejus angelis ut hæc custodias, iidem Episcopi in mandatis deposuerunt. Et unusquisque feliciter ad propria remeavit.

Depromptum ex veteri codice sancti Laurentij Leodiensis, ubi appellatur *Documentum de examinatione Vuilleberti Catalaunensis ordinandi Episcopi.* ADMON. TIO SII-MORDI.

Professio Adalberti futuri Episcopi Morinensis Hincmaro Remorum Archiepiscopo ante ordinationem obbita.

XIV. Ego Adalbertus vocatus Episcopus Morinensis reverentissimo patri Hincmaro Remorum Archiepiscopo. Quia fundamentum bonorum operum, per quod ad caeleste regnum gratia Domini pervenitur, fidem quæ per dilectionem operatur esse non dubium est, non abs re censuit veneranda Ecclesiæ catholicæ consuetudo ut ab eis qui ad prædicationis promoventur officium, fidei integritas & confessio requiratur, quia, sicut magister egregius & doctor gentium Paulus declarat, *Corde Rom. 10. creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Et ideo mox superna gratia per sacrosanctum ministerium vestrum Morinensis Ecclesiæ futurus Episcopus profiteor unam fidem esse, eamque operante gratia superni largitoris me tenere, prædicare, atque defendere quam à Deo inspiratam, & ab Apostolis traditam, atque à successoribus eorum custoditam habemus. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum, unam apostolicam & universalem Ecclesiam, in qua sola possunt relaxari peccata in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, tam per catholicum baptismum, quam & per dignos poenitentiae fructus & apostolicæ auctoritatis largitam sibi à Domino potestatem. Extra hanc Ecclesiam catholicam neminem salvari posse confiteor. Sex denique sanctas & generales de fide synodos, quas sancta & apostolica Ecclesia recipit, me recipere & venerari profiteor, videlicet Nicænam

ccccviii. patrum sub Silvestro Papa & Constantino Imperatore contra Arium & ejus sectatores celebratam, Constantinopolitanam c. l. patrum contra Macedonium & Eudoxium temporibus Damasi Papae & Gratiani Principis actam, Ephesinam c. c. patrum contra Nestorium sub Theodosio Principe & Papa Celestino, cui per suos vicarios praesedit idem beatus Papa celestinus & sanctae memoriae Cyrillus Alexandrinus Episcopus, Chalcedonensem d. c. x. x. patrum, cui praesedit per vicarios suos sanctus Leo Papa, temporibus Martiani Principis, contra Eutychem nefandissimum praesulem monachorum celebratam, item Constantinopolitanam c. l. patrum sub Agathone Papa, Constantini & Heraclij ac Tiberij Principum temporibus, pro adunatione facienda sanctarum Dei Ecclesiarum de duabus naturis & operationibus in una persona Dei & hominis filij Domini nostri Iesu Christi. Hos autem, quicumque ab eisdem sanctis patribus in memoratis synodis, vel postea similiter per Spiritum sanctum sententibus, diversis vicibus litteris divinitus inspiratis damnati leguntur, eandem venerandam patrum auctoritatem sequens condemnno. Sed & epistolam beatae recordationis Leonis apostolicae sedis antistitis ad Flavianum Constantinopolitanum Episcopum datam & omnes ejus epistolas de fidei firmitate perscriptas per omnia & in omnibus inviolabiliter custodire & me libere semper praedicare profiteor. In quibus inter cetera, sicut & in sermone beati Athanasij, quem Ecclesia catholica venerando usu frequentare consuevit, qui ita incipit, *Quicumque vult salvus esse, ante omnia opus est ut venerat catholicam fidem*, post documentum quo docemur quomodo trinitas personarum in unitate divinitatis & unitas deitatis in trinitate personarum veneranda sit, evidentissimè continetur, unam ex eadem sancta trinitate personam, Dominum & Salvatorem nostrum Iesum Christum, Dei hominisque filium, ex duabus & in duabus naturis, hoc est, divina & humana, in una persona consistentibus, & in sua proprietate differentiisque manentibus, esse credendum & praedicandum, qui secundum apostolicum symbolum de semper Virgine Maria, quae veraciter Dei est genitrix, secundum carnem

natus, passus, mortuus, resurrexit, & in caelos ascendit, sedet quoque ad dexteram Dei Patris omnipotentis, inde venturus iudicare vivos & mortuos, ad cuius adventum omnes homines resurgent cum corporibus suis, & reddent de factis propriis rationem, & recipiet unusquisque prout gessit, & in factis suis perseveraverit, ab eodem iusto iudice & sine fine regnante, cum ibunt impij in ignem aeternum, iusti autem in vitam aeternam. Anathematizo quoque omnes haereses ac schismata quae catholica & apostolica Ecclesia anathematizat; & quicquid sanae fidei intelligentiae contradicit, respuo & anathematizo, & quicquid catholica & apostolica Ecclesia recipit & tenet, me adjuvante Domino recipere & sequi, & a sacris canonibus atque a regularibus decretis apostolicae sedis de ecclesiasticis ordinibus & disciplinis canonum promulgatis, seu a synodalibus constitutionibus, quas catholica Ecclesia ad auctoritatem recipit, me per contemptum pertinaciter non deviatorum profiteor. Privilegio etiam metropolis Remorum Ecclesiae ac ejus Praesulis secundum sacrosanctos Conciliorum canones & decreta sedis apostolicae ex sacris canonibus & legibus promulgata pro scire & posse absque dolo & simulatione vel indebita & pertinaci contradictione me obediturum profiteor. Sed & observationes ac regularia mandata sacrosanctorumque Conciliorum placita, quae post ordinationem episcopalem in litteris canonicis, secundum morem ecclesiasticum, propriis subscriptionibus roboratis collecta & mihi tradenda coram omnibus praedixisti me servaturum profiteor, & omnibus superscriptis cum cordis & oris professione subscribo.

Professio altera generalis ordinandi Archiepiscopi.

XV. Ego hujus sedis ordinandus Archiepiscopus, & sacro ministerio vestro, sancti patres, praedicationis officium suscepturus, confiteor sanctam atque ineffabilem Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, unum Deum naturaliter esse, upius substantiae, unius naturae, unius majestatis atque virtutis. Dominum quoque nostrum Iesum Christum de Deo Patre ante tempora genitum, eundemque sub tempore de Spiritu sancto conceptum, & de Maria Virgine natum credo. Qui passus est pro redemptione humani generis, ad inferna descendit, indeque

victor resurgens, & in caelos ascendens, venturus est in fine seculi, ut reddat singulis prout gesserunt in corpore positi, sive bonum, sive malum, Præterea constitutiones quatuor principalium Conciliorum, Nicæni, Constantinopolitani, Ephesini, & Chalcedonenfis, canones quoque synodorum & decreta quæ orthodoxa fides suscipit & complectitur, me suscipere, tenere, & prædicare velle confiteor. Hæreses verò & schismata quæ catholica Ecclesia anathematizat & quicquid sanæ fidei adversatur condemno, respuo, anathematizo. Beato verò Petro & vicario ejus debitam subjectionem & obedientiam, suffraganeis verò nostris adiutorium me exhibiturum profiteor. Et huic professioni meæ coram Deo & angelis, sub testimonio quoque præsentis Ecclesiæ, subscribo.

Tractoria Prudentij Episcopi Tricassini, quam per vicarium misi ad ordinationem Eneæ Parisiensis, cum ipse adesse non posset.

XVII. Patri venerabili & ceteris patribus fratribusque sincerissimè diligendis atque coepiscopis reverendis Prudentius æternam in Domino salutem. Quantum ad meritum peccatorum meorum spectat, justissimo Dei judicio, quantum verò ad indebitas atque indeficientes ejus misericordias pertinere dinoscitur, misericordissimo ipsius munere, infirmitatibus penè omnibus notis depressus, sancto desiderabilique vestro conventui adesse prohibeor. Quod autem possim, præsentibus litteris atque legato Ecclesiæ nostræ Presbytero Arnoldo mei consensus præsentiam eatenus exhibeo, ut is qui ordinandus est, si apostolicæ sedis omnibus institutis, & beatorum patrum Innocentij, Zosimi, Bonifacij, Xisti, Leonis, Gelasij, Celestini, Gregorij, Hilarij, Ambrosij, Augustini, Isidori, Primasij, Fulgentij, Hieronymi, Cassiodori, Bedæ, aliorumque adæquè catholicorum atque orthodoxorum virorum scriptis & dictis, ac specialiter super quatuor capitulis quibus omnis Ecclesia catholica adversus Pelagium ejusque hæreses sequaces pugnavit ac vicit, atque ad posterorum memoriam litteris auctoritate & veritate plenissimis mandavit, confitendo subscribere & subscribendo confiteri voluerit, ejus me ordinationi consentaneum esse profiteor. Sin aliàs, prorsus neque assentior, neque fidelibus Christi assentiendum suadeo. Capitulum verò

quatuor præmissorum seriem, quamvis vestram prudentiam multò vivaciùs quam meam extremitatem compertam esse non dubitem, necessariò tamen breviter adnectendam judicavi, ut faciliùs quid sentiam, cui veritati consentiam, vestra bonitas recognoscat. Videlicet, ut liberum arbitrium in Adam merito inobedientiæ amissum, ita nobis per Dominum nostrum Iesum Christum redditum atque liberatum confiteatur, interim in spe, postmodum autem in re, sicut dicit Apostolus, *spe Rom. 8. enim salvi facti sumus*, ut tamen semper ad omne opus bonum Dei omnipotentis gratia indigeamus, sive cogitandum, sive inchoandum, operandum, ac perseveranter consummandum, & sine ipsa nihil boni nos posse ullatenus aut cogitare, aut velle, aut operari sciamus. Secundo, ut Dei omnipotentis altissimo secretòque consilio credat atque fateatur quosdam Dei gratuita misericordia ante omnia secula prædestinatos ad vitam, quosdam perscrutabili justitia prædestinatos ad peccatum, ut id videlicet, sive in salvandis, sive in dammandis, prædestinaverit, quod se præcierat esse judicando facturum, dicente Propheta: *Qui fecit quæ futura sunt. LXX. Eja.* Tertio, ut credat & confiteatur cum omnibus catholicis sanguinem Domini nostri Iesu Christi pro omnibus hominibus ex toto mundo in eum credentibus fufum, non autem pro illis qui nunquam in eum crederunt, nec hodieque credunt, nunquamque credituri sunt, dicente ipso Domino: *Venit enim filius hominis non ministrari sed ministrare, & dare animam suam in redemptionem pro multis. Matth. 20.* Quarto, ut credat atque confiteatur Deum omnipotentem omnes quoscunque vult salvare, & neminem posse salvari ullatenus nisi quem ipse salvaverit, omnes autem salvari quoscunque ipse salvare voluerit, ac per hoc quicumque non salvantur, penitus non esse voluntatis illius ut salventur, dicente Propheta: *Omnia quæcunque voluit Dominus fecit in celo & in terra, in mari & in omnibus abyssis. Psal. 134.* Et licet quædam sint alia quibus in Pelagio damnatis universaliter Ecclesia consenserit, sategerit, atque subscripserit, hæc tamen specialitè adversus eum ejusque complices per apostolicam sedem, instantia beatissimi Aurelij Carthaginensis Episcopi atque Augustini cum aliis ducentis quatuordecim Episcopis ab ejus pravissimis sensibus eruta, vindicata, & multis tam epistolis quam libris toto

orbe vulgata, omnis hodieque gaudet, confitetur, prædicat, & tenet, atque tenebit Ecclesia. His per omnia consentaneam prædicabilem paternitatem fraternitatemque vestram gratia superna invictam atque prævalidam & suo munere gaudentem perpetim conservare dignetur.

ADMONITIO SIRTMONDI. Hanc epistolam à Prudentio scriptam tum fuisset cum in Ecclesia Parisiensi ordinandus esset Aeneas Episcopus, auctor est Hincmarus in posteriori opere adversus Gothescalcum. quo in libro hæc simul Prudentij capitula, quæ Gothescalci causa in questione verfabantur, examinat & singillatim refutat.

Documentum de ordinatione Electranni Episcopi Redonensis.

XVII. Anno incarnationis Iesu Christi Domini nostri DCCCXVI. Indictione XI. anno piissimi Regis Karoli XXVII. III. Kalendas Octobris, in parrochia Turonica, ordinamus & ad pontificalem sedem Redonensis Ecclesiæ consecramus Electrannum, electione atque decreto cleri & plebis ejusdem Ecclesiæ, nos in Dei nomine antistites, Herardus Turonicæ metropolis, Actardus Namnetensis, atque Rodbertus Cenomanensis, cum consensu & litteris ceterorum diocesano- rum adhibito, apicibus etiam præmoniti jam dicti gloriosi Regis Karoli, hujusmodi statuto & paternæ commotionis decreto ipsi viro allato, ut canonicis sanctionibus, quantum divina suffragaverit pietas, libenter obtemperet, & ab illicitis ordinationibus abstineat, & pestem simoniacæ hæresis devitet, Concilia quoque sacris præfixa canonibus certis sibi designata temporibus celebrare procuret, atque matri suæ metropoli debita reverentia sese subdere non neglegat, & juxta sanctorum patrum regulas nihil nisi quæ ad propriam pertinent Ecclesiam extra ejus consensum pertemptet. Hæc ergo aliæque ad institutionem & informationem fidelis viri fratris & filij nostri Electranni, die præfixo, verbo pariter & stylo promulgantes, pontificali eum infula adornantes, sacra quoque benedictione more sanctæ Ecclesiæ ditantes, anulo quoque dotantes, & baculo decorantes, sanctæ Redonensis Ecclesiæ pontificali eum ordine præfecimus, & paternè cathedrali folio sublimantes, confratrem, consecratorem, & participem in regimine & gubernaculo Ecclesiæ sanctæ nobis ex integro in Dei nomine effecimus, manuum quoque adnotationibus confirmavimus.

Canonice litteræ ab ordinatoribus datæ Hedensulo Episcopo Laudunensi, ad clerum & plebem Ecclesiæ Laudunensis.

XVIII. Hincmarus sanctæ metropolis Ecclesiæ Remorum Episcopus clero, ordini, & plebi in sancta Laudunensi Ecclesia consistenti in Domino pacem & salutem.

I. Sicut beatus Papa Innocentius docet, oportet nos hoc sequi quod Ecclesia Romana custodit, à qua principium sacre institutionis nos accepisse dubium non est. Propterea documento ac verbis beati Gregorij vos alloqui procuramus, insinuantes quia probabilibus desiderijs vestris nihil attulimus tarditatis, fratrem jam & coepiscopum nostrum Hedensulum vobis ordinantes præsentia vel consensu ac litteris coepiscoporum totius nobis commissæ provinciæ secundum sacros canones sacerdotem, pastorem quoque atque rectorem. Cui his litteris, quas sacri canones ordinatos prius de Conciliorum placitis, ne se aliquid contra eorum statuta egisse pœniteat, instructos, ab ordinatoribus suis, manibus eorum conscriptas jubent accipere, secundum traditionem ecclesiasticam dedimus in mandatis ne unquam ordinationes præsumat illicitas, ne bigamum, aut qui virginem, si de conjugatis agendum est, non est fertus uxorem, neque inlitteratum, vel in qualibet corporis parte vitiatum, aut ex publicè pœnitente, aut curiæ vel cuilibet conditioni obnoxium, notatumque, ad sacros ordines permittat accedere. Sed & si quos hujusmodi fortè repererit, respectu divino non audeat promovere. Alienum etiam Clericum sine voluntate & consensu Episcopi sui contra sacras regulas non sollicitet, non suscipiat, non in sibi commissæ Ecclesiæ ordinet, nec eos qui probate fidei non fuerint sacris ordinibus præsumat quoquo modo applicare. In ordinatione autem Presbyterorum ac Diaconorum ceterorumque ecclesiastici ordinis ministrorum, à totius muneris, id est, à manu, à lingua, aut obsequio indebito, juxta quod Dominus per Prophetam præcipit, quantum patitur humana fragilitas, mundas & cordis & corporis manus exhibeat; ne uno eodémque gladio & dantem & accipientem munus interimat, & illicito munere polluens manus, aliis se benedictionem credat tribuere cum fuerit jam propriæ iniquitati substratus, & sua nihilominus ambitione captivus. Ab eis etiam quos

Decreta Innoc. c. l.

Isa. 55.

ordinaverit indebitum & contra sacras regulas sibi sacramentum fieri non compellat. Sed sicut Dominus, praescius nonnullos accepti sancti Spiritus donum in usum negotiationis inflexuros, praecipit

Math. 20.

dicens, *Gratis accepistis, gratis date*, quod gratis, id est, sine ulla venalitate dati vel accepti aut etiam promissi vel sperati muneris, quantum ex nobis est, (ceterum ipse viderit, habens conscientiae suae testem quem habebit & iudicem) per ministerium nostrae exiguitatis accepit, suis etiam comministris gratis conferat, sciens ex

Math. 11.

Evangelio quid redemptor noster per se ipsum fecerit, videlicet quia ingressus templum cathedras vendentium columbas evertit. Columbas enim vendere est de Spiritu sancto, quem Deus omnipotens consubstantiali sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Quod qui agere praesumit, suam Deo iudice cathedram ipse evertit, & quos cum pretio ordinat, provehendo agit ut secum & ipsi simoniaci haeretici fiant, & pro benedictione maledictionem a beato Petro Apostolorum

ad. 1.

principe Simoni mago, qui domum sancti Spiritus pretio emere voluit, iuste inlatam, una cum ipso, per ipsum, a quo non benedicuntur, sed maledicuntur, iudicio ejusdem Spiritus sancti suscipiunt. Et quoniam, sicuti comperimus, quidam diversis ad inventionibus turpia lucra sectantes, quod ministris altaris minimè convenit, defunctis Presbyteris, juxta quod didicerant viduatas Ecclesias facultates habere, exenia pro his obtinendis exegerunt, & gradus ecclesiasticos eis non tribuebant antequam illis eadem exenia persolverentur, & synodos temerè frequentabant ut factione ministrorum suorum diverso modo denarios quasi pro eulogiis acciperent, & quod dictu nefas est, etiam pro sacri chrismatis dispensatione, vel de Ecclesiarum consecratione, quocumque emolumenta ingenio caperent, & necesse est ut contra pestifera morborum genera salubria medicamentorum quaeramus experimenta, sicuti & de manus impositione, ita & de hac simoniaca haereseos ingeniosa & male studiosa collatione quiddam eum accipere interdiximus, monentes illam attendere comminationem Domini

Hier. 21.

per Prophetam dicentis: *Ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, & succendatur, & non sit qui extinguat propter malitiam studiorum vestrorum.* Vnde iterum ira-

tus dicit: *Visitabo super vos juxta fructum studiorum vestrorum.*

II. Verbis quoque beati Gregorij eum monemus, illique interdiximus, ut sacerdotes per suam parochiam, quotiens ad consignandos infantes egressus fuerit, ultra modum gravare minimè debeat, nec summam collationis, qua sui praedecessores, qui hoc bene misericorditer ac rationabiliter atque sacris constitutionibus executi sunt convenienter, contenti fuerunt, excedat, & de Capellis antiquitus subjectis Ecclesiis non aequalem sicut de principalibus Ecclesiis collationem exigat, sed principalis Ecclesia cum sibi subjectis Capellis debitam & antiquitus consuetam collationem conferat. Principales verò Ecclesias aliis Ecclesiis loco Capellarum non subjiciat: quia secundum sacros canones non licet Episcopis parochiam antiquitus constitutam inconsultè confundere atque dividere. Ne mansionaticos suis amicis aut suis hominibus a Presbyteris parari faciat. Ne etiam quasi ad receptionem Regis, vel legationem, aut ad ornatum suae Ecclesiae faciendos adjutoria quasi petendo, potius autem ex veris, denarios, vel caballos, aut xingens seu friskingas, aut ad iter aliquod paraveredos, aut alia quaelibet accipiat, id est, rapiat. A quo verbo *accipere* aves quae alias aves capiunt, accipitres nominantur, cum Episcopi suos subditos, non ut accipitres capere, sed sicut gallina pullos suos fovere, & quosque infirmos ut peritus medicus convenienti medicamento ac tempore debeant curare, & quos curare non poterint, aut patienter tolerare aut regulariter usque ad correctionem sustinentes a sano corpore submovere. Regulam siquidem quae de quarta parte reddituum Ecclesiae, juxta consuetudinem aliarum regionum, ita ut est scripta intelligat; & non pravè illam interpretans, perinde in his regionibus quae sunt Presbyterorum contra regulas sacras diripiat. Vnde si qua fuerunt gravamina illis imposita, temperet: quia & in praesenti & in futura vita sibi proficiet, si eos qui sibi commissi sunt, sine gravamine conservare studuerit. Ministros verò, id est, Archipresbyteros & Archidiaconos, secundum quod providere Domino inspirante & cooperante valuerit, tales constituat qui oderint avaritiam, & non diligant munera, nec sequantur retributiones, neque pro ordinandis Clericis vel reconciliandis poenitentibus munus accipiant,

piant, & ipſo munere eum corrumpere fatagant. Et Presbyteros in paratis & exeniis indebitis non affligant. Et ſicut ſuprà de Epifcopo diximus, per diverſas petitiones, ut illis adiutorium faciant, quaſunt Presbyterorum, unde ipſi vivere & hospites recipere & ſuas Eccleſias continere debent, concludio quocunq; curiant. Et ut eiſdem ab inquisitione ſui miniſterij parcant, & pro infamia eorum calcanda vel cooperienda quocunq; emolumentum non accipiant. Et ſi agentes talia miniſtros repererit, in miniſterio manere non ſinat, & canonica invectione corripat. Ipſe quoque pro conſtituendis miniſterialibus eccleſiaſticis, videlicet Oeconomis, id eſt, Eccleſiæ facultatum diſpenſatore, Archipreſbyteris & Archidiaconis, in quibus fidei ſinceritatem & probos mores ac religioſam vitam debet eligere, præmia non conſtituat: quia eccleſiaſticum obſequium, quod malè comparaverint, accipientes munus à ſubditis priùs venundare curabunt. Nec pro quocunq; iudicio contra ſacras leges neque ſuper innocentem contra veritatem pretium ullum accipiat. Nec etiam odio vel gratia, livore aut iracundia, quantum ſcierit & poterit, à iudicio recto declinet, dicente Domino: *Non facies quod iniquum eſt, nec iniuſtè iudicabis. Iuſtè iudica proximo tuo, & iuſtè quod iuſtum eſt exequaris. Iuſtè namque quod iuſtum eſt exequitur qui in aſſertione juſtitie eandem ipſam juſticiam querit.*

III. Pro baptizandis denique infantibus vel pro ſepultura, obaudiens decreta beati Gregorij, pretium de terra conceſſa putredini quemquam non permittat in parochia ſua querere & de alieno velle facere luctu compendium. Sed ſi quando aliquem quiſque ſepeliri in commiſſo ſibi loco conceſſerit, ſi quidem parentes ipſius proximi vel heredes pro luminaribus vel in elemoſyna defuncti ſponte quid offerre voluerint, accipere non prohibeat, peti verò aut exigi aliquid omnimodo veter, ne, quod valde inreligioſum eſt, aut venalis, quod abſit, dicatur Eccleſia, aut de humanis ſacerdotalis religio videatur mortibus gratulari, ſi ex eorum cadaveribus ſtudent querere quolibet modo compendium.

IV. Ab omni quoque avaritia & uſura ac turpi lucro ſecundum ſacros canones & ipſe abſtineat & miniſtros Eccleſiæ abſtinere faciat, & etiam laicos abſtinere ſua-

Tom. II.

deat. Se autem & ſibi commiſſos miniſtros eccleſiaſticos ſolliter ſollicitèque cuſtodiat ne contra ſacros canones conductores vel procuratores alienarum poſſeſſionum fiant, ne turpi negotio aut inhoneſto lucro victum querant, neque ſecularia negotia ſub cura ſua ſuſcipiant, Deique miniſterium parvipendentes, per ſecularium domos non diſcurrant, nec propter avaritiam gratiæ, aut honoris, vel pecuniæ, patrimoniorum ſollicitudines aut alienorum teſtamentorum deſenſiones adſumant, nec fidejuſſionibus inſerviant.

V. A familiaritate nihilominus ac contubernio illicito & vetito feminarum ſe & commiſtros ſuos, ſed à tabernis, ſecundum ſacras regulas, eccleſiaſticos miniſtros faciat abſtinere. Attendant quoque quod beatus Iob dicit: *Si adverſum me*

Iob. 31.

terra mea clamat, & cum ea ſulci eius deſlent. Si fructus eius comedi abſque pecunia. Unde beatus Gregorius: Omnis, inquit, qui præeſt, ſi perverſa in ſubditis exercet, contra hunc terra clamat, & ſulci deſlent, quia contra eius iniuſtitiam rudes identidem populi in mormurationis vocibus erumpunt, & imperſecti quique pro pravo eius opere ſe ſe in ſectibus aſſtigant. Fructus enim terre abſque pecunia comedere eſt, ex Eccleſia quidem ſumptus accipere, ſed eidem debitum prædicationis pretium non præbere. De qua ſcilicet prædicatione auctoris voce dicitur: Oportuit te committere pecuniam meam num-

Matth. 23.

mulariis, & veniens ego recepiſſem utique quod meum erat cum uſura. Terra igitur fructus abſque pecunia concedit qui eccleſiaſtica commoda ad uſum corporis percipit, ſed non impendit quod ſubſectorum debetur cordi. Non igitur redemptionem aut pretium de collatione Presbyterorum Epifcopus debet exigere & alimenta eccleſiaſtica mutus manducare. Et cum Dominus prædicatoribus præcipiat ut intrantes in domos eorum quibus pacem prædicant, illa edant & bibant quæ apud illos ſunt, per parochiam prædicando ac confirmando pergens Epifcopus non debet ſuperfluas penſiones in pigmentis & aliis quibuſque à Presbyteris quæ non habent requirere, & talia quæ fortè in domo ſua non accipit, voluptati potiùs ſerviens quàm neceſſitati, exigere, & ſuis parcens opibus, de ſuperfluè acceptis & venditis ditelcere. Nec ideo debet prædicare ut ſumptus accipiat, ſed ideo ſumptus accipere ut ſufficiat prædicare.

VI. Eccleſias quoque in proprietati-

Rr

bus liberorum hominum ac coheredum consistentes ut suæ tradantur Ecclesiæ non debet cogere: sed secundum synodalia & imperialia capitula, quæ regularia esse probat Ecclesiæ, satagat quatenus dotis immunitates, sicut ceteræ Ecclesiæ, auctoritate Regis habeant, & ipsæ ab eisdem liberis hominibus potiantur. Talémque se cooperante Domino in cunctis exhibeat ut sacrum ministerium non vituperet, qui etiam ab his qui foris sunt testimonium bonum juxta apostolicam doctrinam habere debet. Nam cujus vita despicitur, restat ut & prædicatio contemnatur, & cum pastor per abrupta graditur, solet fieri ut ad præcipitum grex sequatur. Et ne quemquam ecclesiastici ordinis ministrum, occasione turpis lucri, ut aliquid ab eo absoluto capiat, contra sacras regulas excommunicet inhihemus. Quia, ut sanctus Augustinus exponens sententiam Pauli Apostoli, *Auferite malum ex vobis*, demonstrat, non temerè & quomodolibet, sed per judicium auferendi sunt mali ab Ecclesiæ communione. Multò magis autem cavendum est ne sine regulari judicio ministri Ecclesiæ officio suo priventur. Quapropter, sicut beatus docet Gregorius, si quid de quocunque Clerico ad aures suas pervenerit quod cum iustè posset offendere, facile non credat, nec ad vindictam illum res accendat incognita, attendens quod scriptum est: *Causam quam nesciebam, diligentissimè investigabam*. Et præsentibus senioribus Ecclesiæ suæ diligenter veritatem perferuari modis omnibus studeat, & tunc, si qualitas rei poposcerit, canonicè districtio culpam feriat delinquentis secundum ordinem à sacris regulis propositum. Et ut cuncta brevi cingulo perfringamus, nihil per contemptum contumaciter faciat vel fieri in parrochia sua permittat, quantum ex ipso fuerit, quod sit evangelicæ veritati & apostolicæ traditioni aut sacris regulis inimicum. Si autem factum contigerit, arguendo, obsecrando, increpando, secundum quod cuique viderit expedire, juxta traditionem majorum, quantum potuerit, emendare procuret.

VII. Pastoralem siquidem regulam beati Gregorij mente, ore, ac manu, quantum sibi Dominus scire ac posse contulerit, in cunctis sequi procuret. Ministerium itaque, ornatum, vel patrimonium, atque redditus vel facultates Ecclesiæ, prout leges divinitus promulgatæ præfigunt, stu-

deat conservare, ampliare, augere, vel dispensare, & monasteriis in parrochia sua sitis canonicam providentiam gerat, & quantum ex ipso fuerit, debita privilegia & antiquam ac regularem consuetudinem servet. Ordinationes verò Presbyterorum & Diaconorum & sacrosancti baptismatis sacramentum secundum traditionem ecclesiasticam studeat agere.

VIII. Cui etiam licet inspirante divina gratia abundans adsit doctrina, tamen pro nostri officij debito ex scrinio sanctæ metropolis Remorum documentum dare studebimus qualiter se, cooperante Domino, morum probitate & doctrinæ studio debeat gerere. Ipsum verò non nescium quòd totius provincie cura per sacros canones sit Metropolitanò commissa, ad eandem metropolim suam, sicuti ad matrem, ut ex ejus catholicis uberibus salubrem fugat doctrinam, humiliter ac sedulo atque obedienter monemus recurrere, & non amplius quàm sibi per sacris regulas est concessum indebitè usurpare, cum tanto caritatis ac humilitatis glutino præceptis salutaribus adinvicem sumis connexi ut dicente sibi mandato divinito, *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi, & nobis, Retorem te posuerunt, noli extolli, sed esto in illis quasi unus ex ipsis, & Qui major est vestrum, erit minister vester*, obedientibus scilicet ministrando paternam doctrinam, & inobedientibus quod majoris est regularem caritatis correptionem, nos fratrum & sacerdotum nostrorum salubribus debeamus uti consiliis, & ipsi obedire paternis ac regularibus monitis. Huic ergo & hæc & alia præcepta salubria observanti devotis animis vos obsequendo obedire oportet, ut irreprehensibile placidumque fiat corpus Ecclesiæ, per Christum Dominum nostrum, qui vivit & regnat cum Deo patre omnipotente in unitate Spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum. Amen.

Hincmarus sanctæ metropolis Ecclesiæ Remorum Episcopus & plebis Dei famulus, & venerabilis fratris Hedenulfi in sancta Laudunensi Ecclesiæ favente Dei gratia ordinator, his litteris canonicis & ordinato & electoribus ipsius publicè datis anno incarnationis dominicæ DCCCXXVII. anno autem regni Domini Karoli Imperatoris XXXVII. & anno imperij ejus II. subscripsi.

† Odo Belgivacorum Episcopus subscripsi.

2. Tim. 5.

1. Cor. 5.

Iob. 29.

Deut. 11.

Ecl. 11.

Manh. 17.

† Raginelmus Noviomagenſis Episcopuſ ſubſcripſi.

† Iohannes Cameracenſis Eccleſiæ Episcopuſ ſubſcripſi.

† Willebertuſ Catalaunorum humilis Episcopuſ ſubſcripſi.

† Hildebalduſ Sueſſionenſis Eccleſiæ Episcopuſ ſubſcripſi.

† Gerolduſ Ambianenſis Eccleſiæ Episcopuſ ſubſcripſi.

† Hadebertuſ Silvanectenſis Eccleſiæ Episcopuſ ſubſcripſi.

Electio, conſecratio, & inthronizatio Gauſberti Episcopuſ Cadurcenſis.

XIX. Priſca modernaque Eccleſiarum moderamina theoloquelariis ſanxere canonibus, quò arripientibus viam univerſæ terræ quarumlibet ſedium Præſulibus, per viciniorum Episcopum, aut per quemlibet alium Episcopum cui Archipræſul inſunxerit, extincti fratris tumulatore, orbatæque ſedis Viſitatore atque conſolatore, ſine cuius ſcientia ſacri prohibent canones conſireri aut conſici de ſubrogatione Episcopuſ, perſiciatur eccleſiaſticarum inventarium rerum, tunc verò prioribus viduatæ ſedes diſpoſitis œconomis commendetur, poſtmodum autem cleri plebiſque ordinis deſideriorum conſenſuſ requiratur, quiniſſimo amotis ſimoniacis ſacculis, poſſiſſiſque omnium cupiditatum argumentis, univerſa fideliter notitiæ archiepiſcopali ſignificentur, quo diſponente cuncta in talibus expedit cum ſuffraganeorum conſilio ſub divina cenſura diſponi negotiis atque ordinari. Igitur Metropolitanò dominica vocatione rebus humanis vitæque perſuncto, hæc eadem fideliter exigenda ſunt omnia à Viſitatore atque tumulatore, & omnium condioceſanorum, ſi fieri poteſt, cognitioni ſignificanda prudentialiter, quò urbes quas gentiliū tempore habebant idolicæ flamines, nunc gubernent Chriſticolæ Præſules. Cùm ergo paſtorem contigerit ſubrogandum, poſt adclamationem & vocationem cleri petitionemque viduatæ plebis, ne urbs Præſulem minimè optatum aut ſpernat aut odio habeat, fiatque minùs religioſa quàm convenit cui non licuit habere quem voluit, quoniam difficile eſt quòd bono peragantur exitu quæ malo ſunt inchoata principio, expedit orbatæ ſedi cum Episcoporum electione cleri ac populi ipſius Eccleſiæ acclamatione Episcopum ordinari atque inthroniſari. Quapropter vir inclituſ Dagobertuſ primæ ſanctæ Bitur-

Tom. II.

cenſis Eccleſiæ ſedis Archimandrita cognofcens obituſ beatæ memoriæ Froterij Episcopuſ ſanctæ ſedis Caturcenſis Eccleſiæ, cuius memoria æthereo deſcribatur in albo, uti ſacra canonum auctoritas iubet, in ipſius loco jubeo & abſolutionem facio ad coepiſcopos noſtros eligere & benedicere Gauſbertuſ ſacerdotem, verè nobilem, orthodoxum, non cenodoxum, frugalem, non gaſtrimargicum, humilem, non philarchicum, modeſtum, hoſpitalem, caritativum, caſtum, miſericordem, & juxta Apoſtoluſ armis divinis decentiſſimè ac pleniter adornatum. Noſ quidem humiles Ieſu Chriſti Pontifices unà cum auctoritate & abſolutione Domni Archipræſul noſtri Dagoberti, Bego Arvernienſis, Ingelbinuſ Albienſis, Froteriuſ Petragoricenſis, cernentes tantam acclamatorem unanimiſſimè & acclamantiſſimè proficuaſ Eccleſiæ utilitatem, unà per conſenſum & voluntatem Guillelmi Comitit Caturcenſis matritque ſuæ Acilicnæ, recepimus in noſtro episcopali numero atque collegio proclamatum Gauſbertuſ, & eum per auctoritatem canonice benedicendum ordinavimus, & electuſ Episcopuſ in ipſam ſedem ſancti Stephani Eccleſiæ Caturcenſis Episcopuſ exaltavimus, & in nomine ſanctæ Trinitatiſ inthronizavimus & ipſi Eccleſiæ paſtorem præfecimus. Acta ſchedula hujus indaginiſ à corporea trabeatione verbi divini anno DCCCXC. Indictione III. Facta electione iſta Nonas Ianuarij, regnante Karolo Rege.

Decretum electionis Borrelli Episcopuſ Rotenſis.

Nunc primùm editum ex archivo Eccleſiæ Vrgellenſis.

XX. Anno trabeationis Domini noſtri Ieſu Chriſti milleſimo XCVI. æra milleſima quinquageſima quinta, Indictione xv. Concurrente I. Epacta xx. Auctoſ & Dominuſ cum Patre & Spiritu ſancto omnium creaturarum, quibùſque ſub illius gratia commanentes omne monarchia diſponuntur regimina, in quo reverentiſſimè nominando Domno Wilielmo illuſtriſſimo Comite cum omne vulguſ populi qui degent in comitatu Ripacurcenſis tellure, unà cum Domno Ermengaudò Præſule qui eſt in ſinu matrit Eccleſiæ ſanctæ Mariæ ſedis Vico Orgellenſis, qui eſt caput omnium Eccleſiarum jamdicto comitato,

R r ij

Concil. Re-
genti c. 6.
Concil. Au-
relian. 1. c.
7.

Decreta
Lyon. 1. c.
11.

Ibid. c. 49.

venit quidem Dominus Borrellus filius Rechildis femina, unâ cum consensu & voluntate supradicto excellentissimo Comite five optimatibus vel principibus ejus, necnon etiam religiosorum Clericorum atque Abbatum, id est, Galindus Abba sanctae Mariae Varra, & Sanila Abba sancti Andree, & Dacco Abba sanctae Mariae Lavajes, & Affer Abba sancti Petri Taberna, & Manasse Abba sanctorum Iusti & Pastoris Aurigema, & Isarnus Abba de sancto Stephano, & Affer Abba sancti Michaelis, & Abbo Abba sanctae Mariae Alaone. Nos simul in unum cum Canonicis sancti Vincentij martyris Christi, cujus sedes sita est in civitate Rota, id est, Barone Archifacerdos, & Geralus facerdos, & Galindus facerdos, & Durandus facerdos, & Miro facerdos, & Altemirus facerdos, & Guimara facerdos. Subjungimus etiam fidelium laicorum, id est, Vrrato & fratres ejus, Miro & fratres ejus, Garfia & fratres ejus, Bernardus & fratres ejus, Gela & fratres ejus, Ato & fratres ejus, Anfila & fratres ejus, Afnarius de Villanova, Bernardus de Anaspum & fratres ejus, Martinus & fratres ejus, Garfia de Guduli & fratres ejus, Abbo de Tromeda & fratres ejus, Riculfus & fratres ejus. Et expetivit electionem & obedientiam & benedictionem pontificalem ante sacrosancto altario almae Mariae sedis praefatae & ante Domno Praesule praenotato five multorum Clericorum in Christi agonizantes obsequio, id est, Isarnus Archifacerdos, Poncius Archilevita, Transverus Archilevita, Arnallus Archilevita, Wifredus Archilevita, Bernardus Archilevita, Randulfus Archilevita, Vivas facerdos, Bellus facerdos, Bernardus facerdos, Wisafredus facerdos, Seniofredus facerdos, Gundebertus facerdos, Adalbertus facerdos, Seguinus facerdos, Wilielmus facerdos, Arnallus facerdos, Vnifredus facerdos, Wifredus facerdos, Wilielmus Levita, Wifredus Levita, Miro Levita, item Miro Levita, item Wilielmo Levita, Dela Levita, Lupus Levita, vel aliorum Canonicorum venerabilium quorum nomina longum est scribere. Adjuvante Domino & salvatore nostro Iesu Christo elegimus hunc Borellum praefixum ut ad electionem & honorem praesulatus perveniat divina miserante clementia. Est namque prudens, docibilis, moribus temperatus, vita castus, sobrius, humilis, misericors, hospitalis, in lege Do-

mini instructus, verbis simplicibus disertus, sanctamque & individuum trinitatem Patrem & Filium & Spiritum sanctum unum Deum omnipotentem credens atque confirmans. Deum ante secula, hominem in fine seculorum praedicat. Cum his tantis & aliis virtutibus decoratum praefatum Borrellum agnoscimus, nos omnes eligimus illum uno animo, unoque concentu decrevimus & corroboramus ut ad ordinem sui praesulatus susceptione transfundat, atque in Domino filius accedat. Iterum atque iterum ego Ermergaudus praefatus Episcopus unâ cum caterva Clericorum praedictorum advocamus, adclamamus, atque eligimus jamdicto Borrello ut per divina manu salvatoris protegente vel donante ad honorem & benedictionem atque ordinationem sui praesulatus accedat & susceptione perveniat sub tuitione almae Mariae sedis praefatae & sub dominatione Domno Ermengaudus Episcopo & successores ejus. Exaratus est autem hic titulus electionis praesulatus x. i. Kal. Decembris, anno xxi. regnante Roberto Rege. Wiltardus facerdos, qui hanc electionem per voluntatem Domno Wilielmo Comite & per jussione Domno Ermergaudo Episcopo scripti & subscripti die & annoque praefixo.

Electio, consecratio, & inthronizatio ejusdem Borrelli Episcopi Rotensis.

Nunc primam edita ex archivo Ecclesiae Vrgellensi.

XXI. Locorum primates praeproptere, quibus gerarchicae atque telatargicae vigent praefatae modernaque Ecclesiarum moderamina, teoloqueris sanxere canonicis, quo arripientibus viam universae terrae quarumlibet sedium Praesulibus, per viciniorum Episcopum, aut per quemlibet alium Episcopum cui Archimandrita injunxerit, extincti fratris tumultorena &c. ut in superiore usque Quapropter ego Ermengaudus sedis Orgellensis Ecclesiae Episcopus unâ cum caterva venerabilium Clericorum almae Mariae sedis praefatae cognoscentes obitum beatæ memoriae Aimerici Pontificis Rodensis civis Ecclesiaeque sancti Vincentij ipsius loci sedem, cujus memoria aethereo describatur in albo, uti sacra canonum auctoritas jubet, cum consensu Domno Wilielmo Comite cum ejus optimatibus ac plebe non exigua concione expostulantibus, canonico cal-

ciati privilegio, Borrellum filium Richel-
lis femina urbis præfate Rodensis, unâ
per vocationem & adclamationem Archi-
diaconorum, cœnobarum, & ruralium
Clericorum, vocamus, acclamamus, &
petimus, ac prodesse poscimus Episcopum
subrogandum, consecrandum, & inthroni-
zandum Borrellum prænotatum in gre-
mio sanctæ sedis Ecclesiæ Vincentij Ro-
tensium civem, & eum principem consti-
tuimus Ecclesiæ sanctorum quorum præ-
dictæ urbe sita sunt. Ab ipsis utpote cu-
nabulis & fidei rudimentis scimus eum Cle-
ricum, ac studiis liberalibus eruditum, no-
bilem, orthodoxum, humilem, mode-
stum, hospitem, caritativum, castum,
miseriordem, & juxta Apostolum armis
divinis decentissimè ac pleniter adorna-
tum. Hunc ergo Borrellum ego Ermen-
gaudus præfatus Episcopus unâ cum cœtu
Clericorum almæ Mariæ sedis jam dictæ,
& cum consensu Domno Wilhelmo inely-
to Comite, adclamamus eum & advoca-
mus sub tuitione vel dominatione præfate
sedis Orgellenis sive Domnum Episco-
pum Ermengaudum vel omnes Episcopi
qui post eum venturi sunt. Postulo itaque
ego Ermengaudus Episcopus præfatus
Domnum Adalbertum Karchasensem ci-
vem Pontificem ut per singulos gradus ec-
clesiasticos sit ordinatus, & ministerio sa-
cerdotali sit dedicatus. Igitur in Dei nomi-
ne interrogamus populum hunc Borrellum
præfatum adclamantem: Vultis eum ha-
bere Episcopum? Respondit omnis clerus
& populus usque tertio: Volumus. Nos
quidem humiles Iesu Christi Pontifices,
Ermengaudus præfate sedis Vrgellenis,
in qua ordinatio ista consistit, & Adalber-
tus Pontifex Karchasensis, & Petrus Episcopus
Comenensis, audientes & cernentes
tantam adclamatorum unanimitatem
& acclamanti proficuum Ecclesiæ utilita-
tem, recipimus in nostro episcopali nume-
ro atque collegio prenominate Borrel-
lum, & eum per auctoritatem canonicam
benedicendo ordinamus, & electum Episcopus
in ipsa sede sancti Vincentij Episcopus
exaltamus & in nomine sanctæ Trini-
tatis inthronizamus, & ipsi Ecclesiæ pa-
storalem constituimus sub dominatu almæ
Mariæ sedis Orgellenis & Domno Er-
mengaudo Episcopo vel successores ejus.
Acta scedula hujus indagationis à corporea
trabatione verbi divini anno millesimo
xvii. ara millesima quinquagesima quin-
ta, Indictione xv. Concurrente i. Epa-

cta xx. viii. Kal. Decembris, anno xxi.
regnante Rotberto Rege. Witardus sa-
cerdos, qui hanc acclamationem scripsit
Domno Episcopo Borrello sub die annô-
que superius exarato ad laudem & hono-
rem & gloriam sanctæ Dei genitricis Ma-
riæ sedis Vico Orgellenis & Episcopos
ibidem permanentes feliciter. Amen.

Acta electionis Riculfi Episcopi Helenensis.

*Nunc primum edita ex Chartulario Ecclesiæ
Helenensis.*

XXII. Cùm inter præclues ac prof-
peros antistites fierent sancta Concilia in
Iusti delubris atque Pastoris, quæ sunt si-
ta infra metropolis Narbonæ mœnia, an-
no dominicæ incarnationis DCCCXLVII.
quipote Aimiricum memoratæ urbis Ar-
chiopilionem, ac Rodallum Bitarrensem,
Gisandum Carcasensem, Dacbertum A-
gatensem, Poncionem Magalonensem,
unâ proruperunt; sic rebus de ecclesiasti-
cis cùm instanti statuisent studio, illos
potissimos atque præclaros bearet adje-
ctio, vel quod magis loquax truatim di-
sultaret humanitas, & hoc ex eisdem pa-
tres inter se connexæ caritatis ardore mul-
tis ex quibusdam theopariis Ecclesiarum
diebus sunt potiti. Infra hos clarissimos
patres aderant topicorum multorum pri-
mates, qui nihilominus de statu regendæ
Ecclesiæ cum ipsis consulebant. Et inter
agendum, cùm conspicerentur suorum
affectiones optimè promptas, de Eccle-
siarum bene gerendis rebus, etiam cùm
inventaret una eademque voluntas, ne
viduata basilicarum aliqua proprio patro-
no illorum in potestate remaneret, edi-
ctum est Helenensem Ecclesiam adfore
orbitam pastorali consortio Vuadaldi E-
piscopi. Cui affatim condolentes, eò
quod exuisset hominem, abundè consola-
toris apotesia Spiritus repleti, ipsam in-
quisivere in sacra synodo quis quivisset ex
hac prænominata Ecclesia regimen vindic-
care illius episcopij. Hic in illa hora egres-
sa est in Riculfum digna & affabilis Cleri-
corum electio, ac conclamatio omnium
populorum Helenensis Ecclesiæ. Et in ac-
clamatione addunt laudibus ejus, haut il-
lum esse degenerem, necne neophytum,
nec idiotam, sed esse illum modestum, sob-
rium, castum, benivolum, hospitem,
& cetera. Et quid plura? Abundanter at-
tribuunt ei laudes apostolicas, quas con-
venit habere unicuique Episcoporum.

R r iij

Hoc audientes memorati patres, assenserunt illorum vocibus, nec ausi sunt contraire quem electio atque proclamatio prosequerentur. Et praesertim assensum tribuit fatibus illorum Dominus Aymiricus Archipræsul, quò statim studuissent sublimare jam prædictum Presbyterum fore Episcopum in huiusmodi episcopatus Helenensis Ecclesie decore. Quod omnimodè volentes, supernòque Regi debitas grates gnauiter soluentes, conjunctim liberaliterque, ut soliti sunt, cupitæ misterium affectionis canonice in Riculsum ad-

implere, confirmantes ejusdem electionem & acclamationem, manu propria exarando, & roborationis titulo per hanc membranulam nomina deduxerunt suorum. Acta in publico conventu sanctorum Episcoporum necnon & præclivium primatum & roboratum in loco sanctorum Iusti & Pastoris VI. Kal. Aprilis, Indictione instantis cronis habens lustrum unum. Anòsque duos. Aimiricus Archipræsul. S. Gislandi Episcopi. S. Dagberti Episcopi. S. Poncij Episcopi. S. Alexandri Abbatis.

FORMVLÆ ANTIQVÆ PROMOTIONVM EPISCOPALIVM

Edita à Ioanne Cordeño Canonico Lemovicensi.

*Decretum quod clerus & populus firmare
debet de electo Episcopo.*

I. **D**ominis patribus illis, venerabilibus scilicet Episcopis dioeceseos metropolitane, clerus, ordo, & plebs huic sanctæ Ecclesie specialiter obsequentes. Vestrae paternitati est cognitum quantum temporis est ex quo accidentibus variis eventibus hæc sancta Ecclesia metropolis nostro sit viduata pastore ac destituta rectore. Quod non solum ad nostrum, verum ad vestrum ac omnis dioeceseos detrimentum pertinere dinoscitur, cum totius provincie sollicitudinem Metropolitanò constet esse commissam. Propterea eligimus hujus dioeceseos, hujus Ecclesie, Presbyterum nomine illum, nobis sufficientissimè cognitum, natalibus & moribus nobilem, apostolica & ecclesiastica disciplina imbutum, fide catholicum, natura prudentem, docibilem, patientem, moribus temperatum, vita castum, sobrium, humilem, affabilem, misericordem, litteratum, in lege Dei instructum, in scripturarum sensibus cautum, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatum, & secundum scripturarum tramitem traditionemque orthodoxorum & canonum ac decretorum sedis apostolicæ Præsulum constitutiones sano sensu ecclesiasticas regulas intelligentem sanòque sermone docentem ac servantem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, & cum modestia corri-

pietem eos qui resistunt, & si qui sana doctrinae adversantur, eis resistere & redarguere prævalentem, hospitalem, modestum, suæ domui bene præpositum, non neophytum, habentem testimonium bonum, in gradibus singulis secundum traditionem ecclesiasticam ministrantem, ad omne opus bonum & satisfactionem omnipotentis rationem de ea quæ in illo est preparatum, quem nobis quantocius petimus ordinari Pontificem; quatenus auctore Domino regulariter nobis præesse valeat & prodesse, & nos sub ejus regimine salubriter Domino militare possimus: quia integritas præsentium salus est subditorum, & ubi est incolumitas obedientie, ibi sana est forma doctrinae. Ut autem omnium nostrum vota in hanc electionem convenire noscatis, huic decreto canonico promptissima voluntate singuli manibus propriis laborantes subscripsimus.

Ille illius Ecclesie Archiepiscopus in electionem Domini illius Ecclesie illius Episcopi subscripsi.

Isti in ordinationem illius Ecclesie illius Episcopi ipso consentiente ordinati consenserunt. quod præsens inscriptio manifestat.

Aliud decretum cleri & plebis.

II. Univerfalis Ecclesie sacrosanctis patribus, præcipueque illius dioecesis Præsulibus, Ecclesia illa, unanimitas scilicet totius cleri & plebis, submitte devotionis obsequium in Domino. Ad aures vestrae beatitudinis pervenisse jam novimus ex-

1. Tim. 3.

cessum piissimi patris & pastoris nostri illius, & qualiter Ecclesia sibi credita præstantissimo pastore sit viduata plurimis terrarum finibus manifestum esse comperimus. Et ideo lacrymabiliter preces unanimis supplicationis vestrae paternitati mitimus, ut nobis in substituendo pastore morem patrum & prædecessorum beatorum Pontificum imitantes, paternum nobis ferre auxilium *** humiliter poscentibus pio *** moribus & scientia *** decoratum comperimus, illum gloriosissimi. *** decubantem, ejusque servitiis immorantem, nobis expetivimus postulavimus habendum, & per Dei misericordiam quaesivimus. cendum. Et quoniam divina miserante clementia in ejusdem postulationis devotione benevoluntate atque concordem prænominatum nostrae unanimiati effecit Regem, juxta hoc quod scriptura testatur dicendo, *Cor Regis in manu Dei est, quocumque voluerit vertet illud*, totius Ecclesiae, cleri scilicet plebisque, in ejusdem præclarissimi viri electione par est devotio, unus idemque assensus, in nullo dissimilis adclamatio; sed sicut nobis est unus Deus, una fides, unumque baptisma, ita & nobis omnibus in supradicti electione pontificalisque ordinis consecratione atque substitutione unum est per omnia velle, & nullum extraneum appetere, quin totius Ecclesiae voce praesenti decreto concorditer & consonanter conclamando, virum memoratum, non simpliciter, sed multiplici sermone

cordis & corporis devotione nobis pastorem eligere, eumque idoneum, quantum nostrae fragilitati nosse conceditur, tanto pontificio esse, sicut voce fateremur, ita etiam omnium nostrorum subscriptionibus devotissime roboramus, & communi adnotationis decreto, Dei misericordiam præduce diuturnitate temporum nobis pastorem habendum eligimus & optamus, more quoque canonico sub gestorum serie confirmamus.

Epistola vocatoria Metropolitanæ pro consecratione Episcopi electi.

III. Dilectissimis fratribus & filiis Presbyteris, Diaconis, Honoratis, Clericis, & Possessoribus, vel cunctae plebi illius Ecclesiae, simulque vocato Episcopo illi, M. auxiliante Domino Metropolitanus sanctae sedis apostolicae illius. Dilectionem vestram salubriter alloquimur, quia praedictum talem à vobis electum Episcopum, virum venerabilem, tali Ecclesiae ordinare compellimur, laudemus & honoremus Iesum Christum, ut qui vobis hanc electionis devotionem dedit, nobis quoque perficiendi tribuat facultatem. Iam fatum virum religiosa violentia tenete, & ad sanctam nostram sedem ill. perducere festinate: qui forte magis dignior erit, si se occultare voluerit. Ob quam rem hanc direximus admonitionem, quemadmodum optime placuit sanctae synodo Episcopum sine vocatoria suscipi non debere, ne obscuritas dubiae ordinationis incurrat.

